

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

Олена ПОПАДИЧ

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня
галузі знань 12 інформаційні технології спеціальності 121 Інженерія програмного
забезпечення (освітньої програми «Інженерія програмного забезпечення»),
спеціальності 122 Комп'ютерні науки (освітньо-професійної програми «Комп'ютерні
науки» та «Інформатика»).

Ужгород 2024

УДК 37(076)+159.9

О-75

Попадич О. Основи психології та педагогіки: навчально-методичні рекомендації для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 12 інформаційні технології спеціальності 121 Інженерія програмного забезпечення (освітньої програми «Інженерія програмного забезпечення»), спеціальності 122 Комп'ютерні науки (освітньо-професійної програми «Комп'ютерні науки» та «Інформатика»). Ужгород, Редакційно-видавничий відділ ДВНЗ «УжНУ». 2024. 54 с.

Навчально-методичні рекомендації до вивчення курсу «Основи психології та педагогіки» містять матеріали для проведення лекційних і семінарських (практичних) занять, організації самостійної та індивідуальної роботи студентів, а також здійснення різних видів контролю і оцінювання засвоєння знань студентами. Адресовані здобувачам освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 12 інформаційні технології спеціальності 121 Інженерія програмного забезпечення (освітньої програми «Інженерія програмного забезпечення»), спеціальності 122 Комп'ютерні науки (освітньо-професійної програми «Комп'ютерні науки» та «Інформатика»). Навчально-методичні рекомендації до вивчення курсу складені на основі Наказу Міністерства освіти і науки України від 01.04.2024 року № 426 «Про затвердження Програми предметного тесту з педагогіки та психології єдиного фахового вступного випробування».

Укладач: Попадич О.О., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Рецензенти:

Повідайчик О. С., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Опачко М. В., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

*Рекомендовано до друку:
кафедрою загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
(протокол № 15 від 27.06..2024 р.)
науково-методичною комісією факультету суспільних наук
ДЗВО «Ужгородський національний університет»
(протокол 8 від 27.06.2024 р.)*

Попадич О.О., 2024 р.

ЗМІСТ

1.	Вступ	4
2.	Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання	5
3.	Програма навчальної дисципліни	8
4.	Тематика та плани семінарських (практичних) занять	11
5.	Перелік питань для самостійної роботи студента	15
6.	Індивідуальні завдання	18
7.	Зразки планів-конспектів уроку інформатики	20
8.	Орієнтовна схема вивчення особистості учня і написання психолого-педагогічної характеристики на нього	40
9.	Зразок титульної сторінки для виконаних завдань	42
10.	Перелік питань для модульних контрольних робіт	43
11.	Перелік питань для підготовки до заліку	47
12.	Рекомендовані джерела інформації	51

ВСТУП

Концепція гуманітарної, демократичної освіти передбачає викладання дисциплін, спрямованих на глибоке вивчення місця і ролі людини в історії світової цивілізації, в складних історичних процесах. Розв'язання проблеми потребує спеціального вивчення комплексу психолого-педагогічних факторів, умов та шляхів оптимізації освітнього процесу, впровадження інноваційних технологій у педагогічну практику вищої школи. Навчальна дисципліна «Основи психології та педагогіки» передбачає дати майбутньому професіоналу теоретичні знання, сформувані відповідні уміння та навички, навчити вести ділові переговори, впливати на людей і людські спільноти, розуміти їхні наміри, бажання і цілі, «читати» за експресією обличчя емоції та почуття, які їх охоплюють.

За сучасних умов глобальної, космічної за своїм масштабом творчої діяльності та поведінки людей інноваційні технології освітнього процесу дозволяють не тільки поглибити та інтенсифікувати когнітивну сферу особистості студента, а й гуманістично спрямувати, інтеріюзувати її за змістом, оптимальними компонентами та структурними елементами. Це зумовлено також особливим значенням формування самодостатньої особистості, розвинутої індивідуальності.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи психології та педагогіки» є формування, розвиток та систематизація знань, умінь та навичок, психолого-педагогічної компетентності майбутніх фахівців у сфері міжособистісних, ділових та професійних стосунків; надати допомогу суб'єктам освітнього процесу у вищій школі у вивченні загальних закономірностей і механізмів психічної діяльності особистості, проблем її навчання і виховання якнайвищої цінності суспільства.

Завдання курсу:

- Ознайомлення студентів із системою основних понять психології і педагогіки, з теорією і практикою зарубіжних та вітчизняних психологічних та педагогічних досліджень.
- Засвоєння основних теоретичних основ дисципліни, поглиблення та розширення психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців.
- Засвоєння принципів управління власною поведінкою та самовдосконалення, організації виховання і самовиховання.
- Засвоєння загальних та специфічних особливостей розвитку особистості, психолого-педагогічні умови її формування в соціокультурному просторі.
- Систематизація знань студентів про соціально-психологічну структуру особистості, її світогляд, позиції, установки та соціальні ролі.
- Формування власної програми самореалізації та осмислення характеристик соціально зрілої особистості, її професійної діяльності, інтелектуального та морального взірця.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «Основи психології та педагогіки» є презентації на практичних (семінарських) заняттях результатів виконаних завдань та досліджень, виконання індивідуального завдання – презентації, виконання модульних контрольних робіт, залік.

Методи навчання: Словесні (розповідь, бесіда, лекція тощо), наочні (ілюстрація, демонстрація тощо), практичні (вправи, навчально-продуктивна діяльність тощо), репродуктивний метод, метод проблемного навчання, самостійна робота студентів, розв'язування задач/творчих завдань, інтерактивні методи навчання, презентації тощо.

Методи та форми дистанційного навчання: система Moodle; інтернетконференція Google Meet.

Технології навчання: інформаційно-комунікаційні, проєктні, інтерактивні, модульні, співробітництва.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: підготовка та відповідь на практичних (семінарських) заняттях, виконання та захист індивідуального завдання, підготовка та захист плану-конспекту уроку інформатики у загальноосвітній школі, підготовка психолого-педагогічної характеристики на учня, підготовка 10 тестових завдань з дисципліни «Основи психології та педагогіки».

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Особливості використання засобів діагностики та контролю за умов дистанційного навчання

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням корпоративної мережі Google Meet названі засоби, методи і форми визначаються за домовленістю зі студентським колективом і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відео-конференцій. Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять.

Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних занять, практичних занять, модульних контрольних робіт, а також підсумкова перевірка знань у формі заліку здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до гугл-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	I3	KY	50	100
5	5	5	5	20	10		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	I3	ППХ	50	100
5	5	5	5	20	10		

T1, T2 ... – підготовка та відповідь на практичних (семінарських) заняттях, ІЗ – виконання та захист індивідуального завдання, КУ – підготовка та захист плану-конспекту уроку інформатики у загальноосвітній школі, ППХ – підготовка психолого-педагогічної характеристики на учня.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Підготовка та відповідь на практичних (семінарських) заняттях	2	20	2	20
Виконання та захист індивідуального завдання	1	20	1	20
Підготовка та захист плану-конспекту уроку інформатики у загальноосвітній школі	1	10		
Підготовка психолого-педагогічної характеристики на учня			1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	5	100	5	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, який оцінюється у межах від 1 до 50 балів.

Модульна робота 1 (max. – 50 б.)

- 1) Теоретичні завдання: дайте відповідь на 2 питання (2x15б. = max. – 30 б.).
- 2) Тестові завдання: (20x1б. = max. – 20 б.).

Модульна робота 2 (max. – 50 б.)

- 1) Теоретичні завдання: дайте відповідь на 2 питання (2x15б. = max. – 30 б.).
- 2) Тестові завдання: (20x1б. = max. – 20 б.).

50 балів (оцінка «відмінно») – студент виконав запропонований йому варіант завдання у повному обсязі і виявив при цьому:

- глибокі та повні знання матеріалу дисципліни;
- вільне володіння науковою термінологією;
- творчу самостійність;
- високу культуру оформлення знань та відповідний рівень умінь і навичок.

40 балів (оцінка «добре») – студент виконав запропонований йому варіант завдання у повному обсязі, дав вичерпну відповідь на усі питання, проявив творчу самостійність, добре орієнтується у сучасних проблемах основ педагогіки, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

30 балів (оцінка «задовільно») – студент проявив задовільні знання матеріалу, але допустив при цьому окремі грубі фактичні помилки та неточності, а культура оформлення

знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань.

20 балів (оцінка «незадовільно») – студент не виявив достатніх фахових знань із предмета, не реалізував завдання через загальну слабку орієнтацію у програмовому матеріалі, а культура його мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше ніж 50 %.

Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «**Основи психології та педагогіки**» є залік, який проводиться в усній формі. Студент, який в результаті поточного оцінювання або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати іспит з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Для покращення підсумкової оцінки з дисципліни складання іспиту є обов'язковим.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання отримав середнє арифметичне менше 60 балів зобов'язаний складати іспит з дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час іспиту оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальні основи психології та педагогіки. Історія і теорія педагогіки та психології

Тема 1. Вступ до дисципліни. Психологія та педагогіка у структурі сучасних наук, їх роль і місце в підготовці фахівця

Педагогіка в системі наук про людину. Об'єкт, предмет, функції та завдання педагогіки. Об'єкт, предмет психології. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології. Основні категорії педагогіки: освіта, навчання, виховання, розвиток, самоосвіта, самовиховання, саморозвиток. Основні категорії психології: психіка, свідомість, особистість, діяльність, спілкування. Структура та основні галузі педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія.

Тема 2. Загальні закономірності розвитку і соціалізації особистості інформатика

Процес розвитку особистості. Біологічні (вродженість, спадковість) та соціальні (соціалізація, середовище, діяльність та виховання) чинники та закони психічного розвитку особистості. Співвідношення понять «людина», «особа», «індивід», «особистість» та «індивідуальність». Характеристика особистості учня як суб'єкта освітнього процесу. Вікова періодизація психічного розвитку особистості. Вікові та індивідуально-типологічні особливості розвитку особистості та їх урахування в освітньому процесі. Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості. Мотивація навчальної діяльності. Гра, навчання, праця як види діяльності. Діяльність учня в освітньому процесі та її види. Сутність та характеристика навчальної діяльності школяра. Закономірності та принципи навчання, виховання як основних механізмів соціалізації та розвитку особистості учня. Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція). Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ: та нові медіа: Інтернет, соціальні мережі) соціалізації. Поняття ресоціалізації. Цінності та ціннісні орієнтації особистості. Життєві перспективи. Цілі життя. Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність та риси.

Тема 3. Педагогічна та психологічна думка XVII – початок XX ст.

Педагогічна теорія Я.-А. Коменського. Проблеми розвитку особистості у педагогічній спадщині Г. Сковороди. Кордоцентризм у психолого-педагогічних поглядах П. Юркевича. «Вільне виховання» в педагогічній системі М. Монтессорі. М. Грушевський про українську мову й українську школу. Антропоцентризм як провідна ідея творчості К. Ушинського. О. Лазурський: вчення про нахили та обдарованість особистості. Психологія як наука про безпосередній досвід: В. Вундт. Г. Еббінгауз: закони пам'яті. Крива забування Г. Еббінгауза. Полікультурність – головний принцип педагогічної позиції М. Драгоманова.

Тема 4. Педагогічна та психологічна думка XX – початку XXI ст.

Психоаналітична теорія З. Фрейда. Структура особистості: Воно (Id), Я (Ego) і Над-Я (Super Ego). Етапи психосексуального розвитку особистості. Механізми психологічного захисту особистості. Індивідуальна психологія А. Адлера. Комплекс меншовартості. Аналітична психологія К.-Г. Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого. Неофрейдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон). Класичний біхевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необіхевіоризм (А. Бандура). Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом). Генетична психологія Ж. Піаже. Ідеї педагогічної психології у працях С. Балея. Г. Костюк про навчально-виховний процес та психічний розвиток учнів. Гуманістична педагогіка В. Сухомлинського. С. Френе: школа успіху і радості. Вальдорфська школа: ідея цілісного виховання (Р. Штайнер). Концепція соціально-особистісного виховання А. Макаренка. Теорія вчинку В. Роменця. Виховний ідеал Г. Ващенко. Система української освіти: принципи, види, рівні освіти, типи закладів освіти (згідно із Законом України «Про освіту» (чинна редакція)).

Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні основи підготовки фахівця

Тема 5. Планування та забезпечення якості дослідження. Методи дослідження у педагогіці та психології

Наукові дослідження: різновиди, проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет. Програма дослідження: структура документу, основні пункти, етапи дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні. Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування. Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність. Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача. Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний) та основні етапи проведення. Поняття «тестування». Види тестів: проєктивні тести, тести дослідження особистості, тести пізнавального розвитку, тести досягнень, педагогічне тестування. Методи опитування. Анкетування (поштові, пресові, он-лайн, експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та до різних питань. Формулювання питань і відповідей в анкеті). Інтерв'ювання. Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування. Соціометрія: особливості застосування та інструментарію (анкета, шкали). Аналіз продуктів діяльності. Аналіз документів. Контент-аналіз.

Тема 6. Освіта і навчання особистості

Дидактика як теорія освіти і навчання. Парадигми освіти і навчання (гуманістична, особистісно-орієнтована, компетентнісна, рефлексивна). Процес навчання: сутність і зміст, двосторонній характер, функції (освітня, виховна, розвивальна), структурні елементи навчання (мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми організації навчання, його результати). Навчання, учіння, наuczіння. Закономірності та суперечності процесу навчання. Поняття про принципи навчання та їх характеристика. Зміст освіти в сучасній школі: сутність та основні поняття. Знання, уміння, навички, компетентності. Структура навчально-пізнавальної діяльності учнів (сприймання – осмислення – розуміння – узагальнення – закріплення). Пізнавальний інтерес, умови його розвитку у навчанні. Етапи та рівні засвоєння знань. Методи навчання. Їх характеристика та класифікації за: джерелом інформації (словесні, наочні, практичні); характером пізнавальної діяльності (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, пошукові); логікою пізнання (індуктивні, дедуктивні, традуктивні). Загальні вимоги до вибору методів навчання. Засоби навчання: класифікація та характеристика. Технічні засоби навчання (візуальні, аудіальні, аудіовізуальні, мультимедійні, інформаційно-комунікаційні). Види навчання (пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, індивідуальне, інтегроване, диференційоване, ігрове). Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів: фронтальна, групова, кооперативна, колективна, парна, індивідуальна. Урок як основна форма організації навчання. Типи і структура уроків за дидактичною метою. Підготовка вчителя до уроку. Активні (соціально-психологічні) форми організації навчального процесу, їх різновиди: тренінг, диспут, ділова гра, круглий стіл, олімпіада, конкурс, виставка учнівської творчості. Позаурочні форми навчання: факультативні заняття, просемінари, практикуми, секції, навчальні екскурсії, предметні гуртки, додаткові групові, індивідуальні заняття, домашня навчальна робота учня. Поняття про контроль навчання, його функції. Види, форми і методи контролю. Рівні навчальних досягнень учнів та їх характеристика. Критерії і норми оцінювання успішності учнів. Поточне, тематичне та підсумкове оцінювання. Поняття і види педагогічних технологій (розвивальні, проєктні, проблемні, ігрові, інтерактивні). Педагогіка партнерства: педагогічно доцільна (суб'єкт-суб'єктна) взаємодія, концептуальні основи та принципи. Рівні та форми організації партнерської взаємодії. Професійне та особистісне зростання вчителя.

Тема 7. Виховання як процес становлення особистості

Сутність, зміст і структура процесу виховання, його мета і завдання. Поняття виховного впливу та взаємовпливу. Закономірності і принципи процесу виховання. Характеристика основних принципів виховання. Зміст процесу виховання. Системний підхід у структуруванні змісту національного виховання. Основні напрями національного виховання (моральне, громадянсько-патріотичне, розумове, естетичне, фізичне, трудове, екологічне, статево-гендерне, правове, економічне). Самовиховання: сутність, методи і прийоми.

Педагогічне керівництво самовихованням учнів. Концепції виховання й самовиховання. Методи виховання. Групи методів: формування свідомості особистості; організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки; стимулювання поведінки і діяльності; контролю, самоконтролю та самооцінки у вихованні. Форми організації процесу виховання: позаурочна, позакласна та позашкільна виховна робота. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи. Колективні творчі справи. Виховна взаємодія «вчитель-учень». Партнерство школи і сім'ї у вихованні учнів. Сім'я як соціально-педагогічне середовище. Форми і методи роботи школи з батьками учнів. Учніське самоврядування, його види. Органи учнівського самоврядування. Демократичне управління і лідерство в учнівському самоврядуванні. Формальні та неформальні групи учнів.

Тема 8. Особистість у життєвому та професійному просторі

Соціально-психологічна структура особистості. Соціальні статуси: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий). Соціальні ролі: поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Соціальна позиція особистості. Стать і гендер. Маскулінність. Фемінінність. Андроґінність. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм. Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності). Вчитель як суб'єкт професійної діяльності. Особистість вчителя та його педагогічна майстерність. Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне (емоційне) вигорання педагога. Спілкування в педагогічній діяльності. Складові спілкування (комунікативна, перцептивна, інтерактивна). Бар'єри педагогічного спілкування. Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Конфлікти в освітньому середовищі. Стилі поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування). Профілактика (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) педагогічних конфліктів. Медіація як форма врегулювання конфлікту. Абстрактне мислення, аналіз та синтез та їх роль у професії вчителя. Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивна і негативна) девіацій. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг. Мобінг. Ейджизм. Рівні девіантної поведінки. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху. Управління в системі освіти. Управлінська діяльність. Лідерство та керівництво. Типологія лідерства. Стилі керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний). Корпоративна (організаційна) культура.

ТЕМАТИКА ТА ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Загальні основи психології та педагогіки. Історія і теорія педагогіки та психології			
1	Практичне заняття №1. Тема: «Вступ до дисципліни. Психологія та педагогіка у структурі сучасних наук, їх роль і місце в підготовці фахівця» Питання для обговорення: 1.Педагогіка в системі наук про людину. 2.Об’єкт, предмет психології. 3.Основні категорії педагогіки: освіта, навчання, виховання, розвиток, самоосвіта, самовиховання, саморозвиток. 4.Основні категорії психології: психіка, свідомість, особистість, діяльність, спілкування. 5.Структура та основні галузі педагогіки. 6.Структура та основні галузі психології.	2	2
2	Практичне заняття №2. Тема: «Загальні закономірності розвитку і соціалізації особистості інформатика» Питання для обговорення: 1.Процес розвитку особистості. 2.Співвідношення понять «людина», «особа», «індивід», «особистість» та «індивідуальність». 3.Характеристика особистості учня як суб’єкта освітнього процесу. 4.Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості. 5.Мотивація навчальної діяльності. 6.Діяльність учня в освітньому процесі та її види.	2	
3	Практичне заняття №3. Тема: «Загальні закономірності розвитку і соціалізації особистості інформатика» Питання для обговорення: 1.Сутність та характеристика навчальної діяльності школяра. 2.Закономірності та принципи навчання, виховання як основних механізмів соціалізації та розвитку особистості учня. 3.Суб’єкти (сім’я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ: та нові медіа: Інтернет, соціальні мережі) соціалізації. 4.Цінності та ціннісні орієнтації особистості. 5.Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність та риси.	2	2
4	Практичне заняття №4. Тема: «Педагогічна та психологічна думка XVII – початок XX ст.» Питання для обговорення: 1.Педагогічна теорія Я.-А. Коменського. 2.Проблеми розвитку особистості у педагогічній спадщині	2	2

	Г. Сковороди. 3.Кордоцентризм у психолого-педагогічних поглядах П. Юркевича. 4.«Вільне виховання» в педагогічній системі М. Монтессорі. 5.М. Грушевський про українську мову й українську школу.		
5	Практичне заняття №5. Тема: «Педагогічна та психологічна думка XVII – початок XX ст.» Питання для обговорення: 1.Антропоцентризм як провідна ідея творчості К. Ушинського. 2.О. Лазурський: вчення про нахили та обдарованість особистості. 3.Психологія як наука про безпосередній досвід: В. Вундт. 4.Г. Еббінгауз: закони пам'яті. 5.Крива забування Г. Еббінгауза. 6.Полікультурність – головний принцип педагогічної позиції М. Драгоманова.	2	
6	Практичне заняття №6. Тема: «Педагогічна та психологічна думка XX – початку XXI ст.» Питання для обговорення: 1.Психоаналітична теорія З. Фрейда. 2.Механізми психологічного захисту особистості. 3.Індивідуальна психологія А. Адлера. 4.Аналітична психологія К.-Г. Юнга. 5.Неофройдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон). 6.Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом).	2	2
7	Практичне заняття №7: Тема: «Педагогічна та психологічна думка XX - початку XXI ст.» Питання для обговорення: 1.Генетична психологія Ж. Піаже. 2.Г. Костюк про навчально-виховний процес та психічний розвиток учнів. 3.Гуманістична педагогіка В. Сухомлинського. 4.С. Френе: школа успіху і радості. 5.Концепція соціально-особистісного виховання А. Макаренка. 6.Виховний ідеал Г. Ващенко.	2	
Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні основи підготовки фахівця			
8	Практичне заняття №8. Тема «Планування та забезпечення якості дослідження. Методи дослідження у педагогіці та психології» Питання для обговорення: 1.Наукові дослідження: різновиди, проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет. 2.Програма дослідження: структура документу, основні пункти, етапи дослідження. 3.Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні. 4.Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування. 5.Якість інформації: репрезентативність, валідність,	2	2

	надійність.		
9	Практичне заняття №9. Тема: «Планування та забезпечення якості дослідження. Методи дослідження у педагогіці та психології» Питання для обговорення: 1.Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача. 2.Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний) та основні етапи проведення. 3.Поняття «тестування». Види тестів: проєктивні тести, тести дослідження особистості, тести пізнавального розвитку, тести досягнень, педагогічне тестування. Методи опитування. 4.Анкетування (поштові, пресові, он-лайн, експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та до різних питань. Формулювання питань і відповідей в анкеті). 5.Інтерв'ювання. Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування. 6.Соціометрія: особливості застосування та інструментарію (анкета, шкали).	2	
10	Практичне заняття №10. Тема: «Освіта і навчання особистості» Питання для обговорення: 1.Дидактика як теорія освіти і навчання. 2.Процес навчання: сутність і зміст, двосторонній характер, функції (освітня, виховна, розвивальна), структурні елементи навчання (мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми організації навчання, його результати). 3.Зміст освіти в сучасній школі: сутність та основні поняття 4.Методи навчання. Їх характеристика та класифікації за: джерелом інформації (словесні, наочні, практичні); характером пізнавальної діяльності (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, пошукові); логікою пізнання (індуктивні, дедуктивні, традиційні). Загальні вимоги до вибору методів навчання. 5.Засоби навчання: класифікація та характеристика. 6.Урок як основна форма організації навчання. Типи і структура уроків за дидактичною метою. Підготовка вчителя до уроку.	2	2
11	Практичне заняття №11. Тема: «Виховання як процес становлення особистості» Питання для обговорення: 1.Сутність, зміст і структура процесу виховання, його мета і завдання. 2.Закономірності і принципи процесу виховання. 3.Зміст процесу виховання. 4.Основні напрями національного виховання (моральне, громадянсько-патріотичне, розумове, естетичне, фізичне, трудове, екологічне, статево-гендерне, правове, економічне). 5.Самовиховання: сутність, методи і прийоми.	2	2

12	Практичне заняття №12. Тема: «Виховання як процес становлення особистості» Питання для обговорення: 1.Методи виховання. 2.Форми організації процесу виховання: позаурочна, позакласна та позашкільна виховна робота. 3.Партнерство школи і сім'ї у вихованні учнів. 4.Сім'я як соціально-педагогічне середовище. 5.Учнівське самоврядування, його види. 6.Формальні та неформальні групи учнів.	2	
13	Практичне заняття №13: Тема 8. Особистість у життєвому та професійному просторі Питання для обговорення: 1.Соціально-психологічна структура особистості. 2.Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності). 3.Вчитель як суб'єкт професійної діяльності. Особистість вчителя та його педагогічна майстерність. 4.Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). 5.Професійне (емоційне) вигорання педагога. Спілкування в педагогічній діяльності. 6.Складові спілкування (комунікативна, перцептивна, інтерактивна).	2	4
14	Практичне заняття №14: Тема 8. Особистість у життєвому та професійному просторі Питання для обговорення: 1.Бар'єри педагогічного спілкування. Конфлікт і конфліктна ситуація. 2.Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Конфлікти в освітньому середовищі. 3.Поняття та види (позитивна і негативна) девіацій. Суїцидальна та залежна поведінка. 4.Булінг. Мобінг. Ейджизм. 5.Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху. 6.Стилі керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний).	2	4
Разом		28	16

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Самостійна робота здобувача вищої освіти передбачає опрацювання навчального матеріалу лекційних занять, підготовку до практичних (семінарських) занять, а також самостійне опрацювання додаткового навчального матеріалу до окремих модулів або тем у вільний від аудиторних занять час, виконання домашнього завдання, а саме:

№	Назва теми	Кількість годин: денна форма	Кількість годин: заочна форма
	Змістовий модуль 1. Загальні основи психології та педагогіки. Історія і теорія педагогіки та психології		
1.	Об'єкт, предмет, функції та завдання педагогіки	2	3
2.	Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології.	2	3
3.	Зв'язок педагогіки з іншими науками.	2	2
4.	Фундаментальна та прикладна психологія.	2	2
5.	Біологічні (вродженість, спадковість) та соціальні (соціалізація, середовище, діяльність та виховання) чинники та закони психічного розвитку особистості.	2	3
6.	Вікова періодизація психічного розвитку особистості. Вікові та індивідуально-типологічні особливості розвитку особистості та їх урахування в освітньому процесі.	2	3
7.	Система знань та вмінь, які дозволяють розв'язувати типові професійні задачі, а також проблеми, що виникають в реальних ситуаціях щодо педагогічної діяльності як вчителя-інформатика.	2	2
8.	Здатність вчителя до професійного та особистісного зростання.	2	2
9.	Поняття ресоціалізації.	2	3
10.	Цінності та ціннісні орієнтації особистості. Життєві перспективи. Цілі життя.	2	2
11.	О. Лазурський: вчення про нахили та обдарованість особистості.	2	3
12.	Психологія як наука про безпосередній досвід: В. Вундт.	2	2
13.	Г. Еббінгауз: закони пам'яті. Крива забування Г. Еббінгауза.	2	2
14.	Полікультурність – головний принцип педагогічної позиції М. Драгоманова.	2	3
15.	Структура особистості: Воно (Id), Я (Ego) і Над-Я (Super Ego). Етапи психосексуального розвитку особистості.	2	3
16.	Комплекс меншовартості.	1	2
17.	Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого.	2	3
18.	Класичний біхевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необіхевіоризм (А. Бандура).	2	3
19.	Ідеї педагогічної психології у працях С. Балея.	2	3
20.	Вальдорфська школа: ідея цілісного виховання (Р. Штайнер).	2	3
21.	Теорія вчинку В. Роменця.	2	3

22.	Система української освіти: принципи, види, рівні освіти, типи закладів освіти (згідно із Законом України «Про освіту» (чинна редакція)).	2	3
	Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні основи підготовки фахівця		
23.	Аналіз продуктів діяльності. Аналіз документів. Контент-аналіз.	2	3
24.	Вимірювання: визначення, види, рівні.	2	3
25.	Описова статистика. Якісний та кількісний аналіз даних.	2	2
26.	Аналіз кореляційного зв'язку між двома змінними. Коефіцієнти кореляції.	2	3
27.	Парадигми освіти і навчання (гуманістична, особистісно-орієнтована, компетентнісна, рефлексивна).	2	3
28.	Навчання, учіння, научіння.	2	2
29.	Закономірності та суперечності процесу навчання. Поняття про принципи навчання та їх характеристика.	2	3
30.	Знання, уміння, навички, компетентності.	2	3
31.	Структура навчально-пізнавальної діяльності учнів (сприймання – осмислення – розуміння – узагальнення – закріплення). Пізнавальний інтерес, умови його розвитку у навчанні. Етапи та рівні засвоєння знань.	2	3
32.	Характеристика та класифікації методів навчання за: джерелом інформації (словесні, наочні, практичні); характером пізнавальної діяльності (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, пошукові); логікою пізнання (індуктивні, дедуктивні, традиційні). Загальні вимоги до вибору методів навчання.	2	3
33.	Технічні засоби навчання (візуальні, аудіальні, аудіовізуальні, мультимедійні, інформаційно-комунікаційні).	2	3
34.	Види навчання (пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, індивідуальне, інтегроване, диференційоване, ігрове).	2	3
35.	Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів: фронтальна, групова, кооперативна, колективна, парна, індивідуальна.	2	3
36.	Типи і структура уроків за дидактичною метою. Підготовка вчителя до уроку.	2	3
37.	Активні (соціально-психологічні) форми організації навчального процесу, їх різновиди: тренінг, диспут, ділова гра, круглий стіл, олімпіада, конкурс, виставка учнівської творчості.	2	3
38.	Позаурочні форми навчання: факультативні заняття, просемінари, практикуми, секції, навчальні екскурсії, предметні гуртки, додаткові групові, індивідуальні заняття, домашня навчальна робота учня.	2	2
39.	Поняття про контроль навчання, його функції. Види, форми і методи контролю. Рівні навчальних досягнень учнів та їх характеристика. Критерії і норми оцінювання успішності учнів. Поточне, тематичне та підсумкове оцінювання.	2	3
40.	Поняття і види педагогічних технологій (розвивальні, проєктні, проблемні, ігрові, інтерактивні).	2	2

*** Основи психології та педагогіки: навчально-методичні рекомендації ***

41.	Педагогіка партнерства: педагогічно доцільна (суб'єкт-суб'єктна) взаємодія, концептуальні основи та принципи. Рівні та форми організації партнерської взаємодії.	2	3
42.	Поняття виховного впливу та взаємовпливу.	2	3
43.	Характеристика основних принципів виховання.	2	3
44.	Системний підхід у структуруванні змісту національного виховання.	2	3
45.	Педагогічне керівництво самовихованням учнів. Концепції виховання й самовиховання.	2	3
46.	Групи методів виховання: формування свідомості особистості; організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки; стимулювання поведінки і діяльності; контролю, самоконтролю та самооцінки у вихованні.	2	3
47.	Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи. Колективні творчі справи.	2	3
48.	Виховна взаємодія «вчитель-учень». Форми і методи роботи школи з батьками учнів.	2	3
49.	Органи учнівського самоврядування. Демократичне управління і лідерство в учнівському самоврядуванні.	2	3
50.	Соціальні статуси: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий). Соціальні ролі: поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Соціальна позиція особистості.	2	3
51.	Стать і гендер. Маскулінність. Фемінінність. Андрогінність. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм.	2	3
52.	Спілкування в педагогічній діяльності. Складові спілкування (комунікативна, перцептивна, інтерактивна). Бар'єри педагогічного спілкування.	2	3
53.	Стили поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування).	2	3
54.	Профілактика (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) педагогічних конфліктів.	2	3
55.	Рівні девіантної поведінки.	2	3
56.	Управління в системі освіти. Управлінська діяльність. Лідерство та керівництво.	2	3
57.	Типологія лідерства.	1	3
58.	Корпоративна (організаційна) культура.	2	3
59.	Медіація як форма врегулювання конфлікту.	2	3
60.	Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки.	2	3
	Усього	118	148

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання носить самостійний характер виконання завдань і тематично охоплює загальне змістовне навантаження з навчальної дисципліни «Основи психології та педагогіки». Студент повинен обрати будь-яку тему із запропонованих до відповідного модуля та підготувати доповідь-презентацію.

Структура презентації:

- 1.Титульний слайд
- 2.План презентації
- 3.Основна частина презентації
- 3.1.
- 3.2.
- 3.3.

.....

- 4.Висновки
 - 5.Використані джерела
- Обсяг презентації – 7-15 слайдів.

Презентація повинна супроводжуватися замітками на слайдах презентації, або окремим ворд-документом. Індивідуальне завдання може бути оцінене максимально у 20 балів. Вимоги до оцінювання індивідуального завдання: академічна доброчесність, самостійність, змістовність, логічність, органічний зв'язок викладу окремих питань, висновки, грамотність, оригінальність, креативність та ін.

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДО ВІДПОВІДНОГО МОДУЛЯ

Студент може запропонувати свою тему дослідження, узгодивши її з викладачем.

Змістовий модуль 1. Загальні основи психології та педагогіки. Історія і теорія педагогіки та психології

1. Педагогічні умови організації індивідуальної роботи учнів на уроках інформатики.
2. Формування пізнавальних інтересів учнів шляхом використання нетрадиційних форм навчання.
3. Шляхи формування педагогічної культури вчителя інформатики в умовах Нової української школи.
4. Інтегрований урок як засіб розвитку світогляду учнів.
5. Розвиток емоційного інтелекту як основи формування позитивного ставлення учнів до навчання.
6. Формування творчої активності учнів засобами інноваційних технологій.
7. Формування естетичної культури учнів у системі позакласної виховної роботи.
8. Формування толерантності учнів як засобу профілактики булінгу в умовах освітнього середовища.
9. Особливості формування економічної грамотності учнів засобами ігрових ситуацій.
10. Партнерська взаємодія вчителя з учнями в умовах Нової української школи.
11. Модернізація системи навчання в школі за допомогою комп'ютерних технологій.
12. Організація інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах Нової української школи.
13. Національно-патріотичне виховання як пріоритетна складова освіти в умовах Нової української школи.
14. Формування ключових компетентностей учнів в умовах Нової української школи.
15. Використання медіа технологій у пошуково-дослідній діяльності учнів.
16. Формування моральних цінностей в підлітків.
17. Шляхи і методи естетичного виховання школярів засобами природи.

18. Фізичний розвиток підлітків.
19. Національна свідомість, проблеми формування.
20. Естетичне виховання школярів у процесі спілкування з природою.
21. Фізичне виховання дітей шкільного віку.
22. Формування і старшокласників культури сімейних відносин.
23. Вплив естетичного виховання на всебічний розвиток особистості.
24. Виховання в школярів культурно-національних цінностей.
25. Індивідуалізація та диференціація в сучасній школі.
26. Організація здорового способу життя старшокласників.
27. Виховання соціальної активності підлітків у позакласній роботі.
28. Педагогічний вплив на формування самовиховання школярів.
29. Педагогічне керівництво самовиховання учнів.
30. Дидактичні основи програмованого навчання.

Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні основи підготовки фахівця

1. Психологічні особливості взаємин батьків і дітей учнів старшого шкільного віку.
2. Психологічні особливості комунікативної компетентності та уявлень вчителів про себе.
3. Психологічні особливості комунікативної компетентності та уявлень студентів про себе.
4. Особливості психологічної готовності до людиноорієнтованої фахової діяльності.
5. Бездуховність батьків як причина шкільної дезадаптації школярів.
6. Культурний капітал сім'ї як чинник ціннісних орієнтацій старшокласників (студентів).
7. Гендерні характеристики особистості підлітків як процес їх соціалізації.
8. Психологічні особливості становлення духовних цінностей школярів.
9. Психологічні особливості стабільності та дестабілізації молодой сім'ї.
10. Стили спілкування в сучасному соціумі.
11. Вплив психологічних настанов на сімейне життя та виникнення конфліктів у молодій сім'ї.
12. Психологічні особливості розподілу сімейних ролей у молодій сім'ї.
13. Психологічні особливості школяра у процесі його соціалізації.
14. Дослідження ціннісних орієнтацій сучасної молоді.
15. Дослідження психологічної готовності майбутніх інформатиків до роботи вчителем.
16. Психологічні особливості взаємозв'язку між емпатією та емоційним вигоранням.
17. Соціально-психологічні причини конфлікту у малій групі.
18. Змістово-типологічні характеристики системи ціннісних орієнтацій студентів.
19. Значення стереотипізації, ідентифікації, рефлексії у міжособистісних взаємовідносинах.
20. Культура спілкування працівників як фактор духовності.
21. Статус лідерства серед студентської молоді.
22. Маніпуляційний вплив засобів масової інформації на формування свідомості та вибору людини.
23. Міжособистісні взаємини як чинник духовного розвитку учнів.
24. Міжособистісні дисгармонії, їх вплив на особистість професіонала.
25. Мовленнєва соціалізація дітей шкільного віку.
26. Соціально-психологічні передумови формування гендерних ролей у сім'ї.
27. Агресивне спілкування у сім'ї.
28. Зміст і структура мотивації професійної діяльності вчителя інформатики.
29. Виховання морально-етичних почуттів в учнів засобами літературної спадщини В. Сухомлинського.
30. Традиції родинно-побутової культури як засіб морального виховання дітей старшого шкільного віку.

ЗРАЗКИ ПЛАНІВ-КОНСПЕКТІВ УРОКУ ІНФОРМАТИКИ

ЗРАЗОК №1

Плану-конспекту уроку інформатики

Тема: Основи мови програмування Python

Клас: 9

Тривалість уроку: 45 хвилин

Мета уроку:

- Ознайомити учнів з основами мови програмування Python.
- Пояснити основні концепції та синтаксис Python.
- Навчити учнів писати прості програми на Python.

Хід уроку:

Вступ (5 хвилин)

1. Привітання учнів.
2. Пояснення теми уроку та її важливості у сучасному світі.

На початку уроку необхідно чітко пояснити учням, що буде обговорюватися, тобто основи мови програмування Python. Зазначте, що Python є однією з найпопулярніших мов програмування в сучасному світі, яка використовується для розв'язання різних завдань: від створення веб-додатків та наукових досліджень до аналізу даних та штучного інтелекту. Важливість вивчення Python полягає у тому, що ця мова є дуже потужним та універсальним інструментом, який може бути використаний у різних сферах життя. Вивчення Python допоможе учням розвинути навички логічного мислення, проблемного аналізу та розв'язання, а також розширить їх можливості у сфері інформаційних технологій. Також варто зазначити, що Python є дуже популярною мовою серед програмістів та розробників програмного забезпечення, тому вивчення цієї мови може відкрити для учнів нові можливості у майбутньому, включаючи кар'єру в сфері інформаційних технологій.

3. Пояснення того, що таке мова програмування та які можливості вона відкриває.

Мова програмування – це спеціальний набір символів, словників та правил, які використовуються для створення програмного коду. Програмування - це процес створення інструкцій, які комп'ютер може розуміти та виконувати для вирішення певних завдань або виконання певних операцій.

Мови програмування, такі як Python, відкривають безліч можливостей для розв'язання різних завдань і вирішення різних проблем. Вони дозволяють створювати різноманітні програми та додатки для різних платформ та пристроїв, включаючи комп'ютери, смартфони, веб-сервери та інші. Крім того, вони можуть бути використані для розв'язання різних завдань у науці, бізнесі, медицині, розвагах та інших сферах.

Вивчення мов програмування допомагає розвивати навички аналізу, логічного мислення та проблемного вирішення. Вони дають змогу людям трансформувати ідеї у реальність, автоматизувати процеси та створювати нові технології, що полегшують життя та працюють.

Основна частина (30 хвилин)

1. Вступ до Python (10 хвилин)

- Пояснення історії та популярності мови програмування Python.

Python є однією з найпопулярніших та найвикористовуваніших мов програмування в світі сьогодні. Його історія почалася в кінці 1980-х, коли голландський програміст Гвідо ван Россум почав розробляти мову. Python випущено у відкритий доступ у 1991 році, і з того часу він зазнав значного розвитку та став важливою мовою програмування в індустрії програмного забезпечення.

Одним із факторів популярності Python є його простота та читабельність коду. Синтаксис Python досить простий та інтуїтивно зрозумілий, що дозволяє новачкам швидко освоювати мову програмування. Крім того, Python підтримує багато стандартних бібліотек, які мають широкий функціонал та дозволяють розв'язувати багато завдань без необхідності писати код з нуля.

- Вказівка на широке застосування Python у сфері програмування, наукових досліджень, веб-розробки та інших сферах.

Python використовується у багатьох галузях, що дає йому величезний потенціал у різних сферах діяльності. Наприклад:

- **Програмування:**

Python використовується для розробки різноманітних програм та додатків, від веб-додатків до настільних програм та мобільних додатків.

- **Наукові дослідження:**

Python широко використовується в наукових дослідженнях та аналізі даних. Багато науковців використовують Python для обробки та візуалізації даних, створення математичних моделей та розв'язання складних наукових завдань.

- **Веб-розробка:**

Python є популярною мовою для створення веб-додатків та веб-сайтів. Фреймворки, такі як Django та Flask, роблять розробку веб-додатків на Python дуже зручною та ефективною.

- **Інші сфери:**

Python також використовується у багатьох інших галузях, таких як машинне навчання та штучний інтелект, аналіз великих даних, автоматизація систем, ігрова розробка та багато іншого.

2. Основи синтаксису Python (15 хвилин)

- Пояснення основних конструкцій: змінні, типи даних, операції.

➤ **Змінні:** У Python змінні використовуються для зберігання даних. Це іменовані контейнери, які мають значення, що може бути змінено. Наприклад, `x = 5`, де `x` - змінна, а `5` - її значення.

➤ Типи даних: Python має різноманітні типи даних, включаючи цілі числа (int), дійсні числа (float), рядки (str), списки (list), кортежі (tuple), словники (dict), булеві значення (bool) та інші.

➤ Операції: Python підтримує різноманітні операції, включаючи арифметичні операції (+, -, *, /), операції порівняння (>, <, ==, !=), логічні операції (and, or, not) та інші.

- Демонстрація простих програм з використанням операторів присвоєння та арифметичних операцій.

Програма для обчислення суми двох чисел:

Оператори присвоєння

a = 5

b = 3

Арифметичні операції

sum = a + b

Вивід результату

print("Сума двох чисел:", sum)

Програма для обчислення площі прямокутника:

Оператори присвоєння

length = 10

width = 5

Арифметичні операції

area = length * width

Вивід результату

print("Площа прямокутника:", area)

Програма для обчислення середнього арифметичного трьох чисел:

Оператори присвоєння

num1 = 10

num2 = 20

num3 = 30

Арифметичні операції

avg = (num1 + num2 + num3) / 3

Вивід результату

```
print("Середнє арифметичне трьох чисел:", avg)
```

3. Умовні оператори та цикли (5 хвилин)

- Пояснення умовних операторів if-else та циклів for та while.
Умовний оператор if-else: Ця конструкція використовується для виконання певних дій в залежності від того, чи виконується певна умова.

Наприклад:

```
x = 10
```

```
if x > 5:
```

```
    print("x більше за 5")
```

```
else:
```

```
    print("x не більше за 5")
```

Цикл for: Цей цикл використовується для ітерації через послідовність елементів (наприклад, список, кортеж, рядок) та виконання певних дій для кожного елемента.

Наприклад:

```
for i in range(5):
```

```
    print(i)
```

Цикл while: Цей цикл виконується, доки певна умова виконується.

Наприклад:

```
x = 0
```

```
while x < 5:
```

```
    print(x)
```

```
    x += 1
```

- Приклади використання цих конструкцій у програмах.

Програма, яка перевіряє, чи число парне чи непарне:

```
num = int(input("Введіть число: "))
```

```
if num % 2 == 0:
```

```
    print("Число парне")
```

```
else:
```

```
    print("Число непарне")
```

Програма, яка виводить всі парні числа в діапазоні від 1 до 10:

```
for i in range(1, 11):  
    if i % 2 == 0:  
        print(i)
```

Програма, яка виводить числа від 0 до 4 за допомогою циклу while:

```
x = 0  
while x < 5:  
    print(x)  
    x += 1
```

Заключна частина (5 хвилин)

1. Підбиття підсумків уроку.

Ми ознайомилися з історією та популярністю мови програмування Python, а також зазначили її широке застосування у сфері програмування, наукових досліджень, веб-розробки та інших галузях. Python є потужним інструментом, що може допомогти вирішити різноманітні завдання.

Ми розглянули основні конструкції Python, такі як змінні, типи даних та різні операції. Ці концепції є фундаментальними для розуміння мови програмування та її використання в практиці.

Ми також розглянули умовні оператори if-else та цикли for та while. Ці конструкції дозволяють виконувати різні дії залежно від умови або повторювати певний блок коду певну кількість разів.

Все це є основою для подальшого вивчення та розвитку в програмуванні. Нам важливо зрозуміти, що це лише вступ до світу Python, і що є ще багато речей для вивчення та вдосконалення. Якщо ви зацікавлені в програмуванні, продовжуйте практикувати та досліджувати нові концепції, і ви будете успішними програмістами.

Дякую за вашу увагу та активну участь у уроці. Бажаю вам успіхів у подальшому вивченні Python та програмування!

2. Закріплення матеріалу через домашнє завдання або додаткові вправи.

Домашнє завдання:

Створіть програму на Python, яка виконує наступні арифметичні операції та виводить результати на екран:

1. Зчитайте два числа від користувача.
2. Виконайте додавання цих чисел та виведіть результат.
3. Виконайте віднімання одного числа від іншого та виведіть результат.
4. Виконайте множення цих чисел та виведіть результат.
5. Виконайте ділення першого числа на друге та виведіть результат.

Пам'ятайте, що програма повинна запитати користувача про введення двох чисел, виконати всі арифметичні операції, та вивести кожен результат на екран.

Якщо у вас є які-небудь питання щодо завдання або потрібна додаткова допомога, не соромтеся запитувати!

Загальні вказівки:

- Забезпечити інтерактивну форму навчання, де учні можуть задавати питання та активно брати участь у процесі.
- Використовувати приклади та завдання, які зацікавлять учнів та допоможуть їм краще зрозуміти матеріал.
- Надати додаткові матеріали та ресурси для подальшого вивчення Python.

ЗРАЗОК №2

Плану-конспекту уроку інформатики

8 клас

Тема року: *«Поняття мови програмування. Складові мови програмування»*

Мета:

- *навчальна:* ознайомлення з мовами програмування; сформувати поняття: інтегроване середовище програмування сформувати вміння користуватися послугами середовища програмування для створення програм;
- *розвивальна:* розвивати логічне мислення та креативність;
- *виховна:* виховувати інформаційну культуру, дбайливе ставлення до комп'ютерної техніки.

Тип уроку: Комбінований.

Обладнання та наочність: дошка, комп'ютери з підключенням до мережі Інтернет, підручник, навчальна презентація.

Хід уроку

I. Організаційний етап

- 1) Привітання із класом
- 2) Повідомлення теми і мети уроку

II. Актуалізація опорних знань

1. Що називають алгоритмом та програмою?
2. Що або хто може бути виконавцем алгоритму?
3. У якій формі можна подати алгоритм?
4. Що називають середовищем виконання алгоритму?
5. Як створюють програми та проекти в середовищі *Скретч*?

III. Мотивацій навчальної діяльності

Ви бажаєте створити універсальну програму для школяра... Як це зробити?

IV. Вивчення нового матеріалу

Пояснення вчителя з елементами демонстрування презентації
(використовується проектор, та матеріал підручника)

Комп'ютерна програма – це алгоритм опрацювання даних, записаний спеціальною мовою та призначений для виконання комп'ютером.

У процесі своєї роботи програма опрацьовує **дані**.

Дані, які потрапляють до програми від певних пристроїв (наприклад, з клавіатури або від датчика температури) або від іншої програми, або з іншого джерела (наприклад, з текстового файлу), називають **вхідними (початковими) даними**.

Під час виконання програми утворюються і опрацьовуються й інші дані, які називають **проміжними даними**.

Якщо метою виконання програми є отримання певних даних, то ці дані називають **вихідними (результуючими) даними**.

Що таке мова програмування? Робота з підручником: п.5.1 (ст.154-162)

Мова програмування - це мова, яку використовують для запису алгоритмів, призначених для виконання комп'ютером.

Мова програмування, як і будь-яка інша мова, має такі складові:

- 1) набір символів, з яких утворюють слова та речення цієї мови - **алфавіт**;
- 2) сукупність спеціальних слів, які мають однозначне пояснення та застосування – **словник**;
- 3) систему правил складання базових конструкцій мови – **синтаксис**;
- 4) правила **семантики**, що пояснюють, яке смислове значення має опис кожної з вказівок програми і які дії повинен виконати комп'ютер під час виконання кожної з таких вказівок.

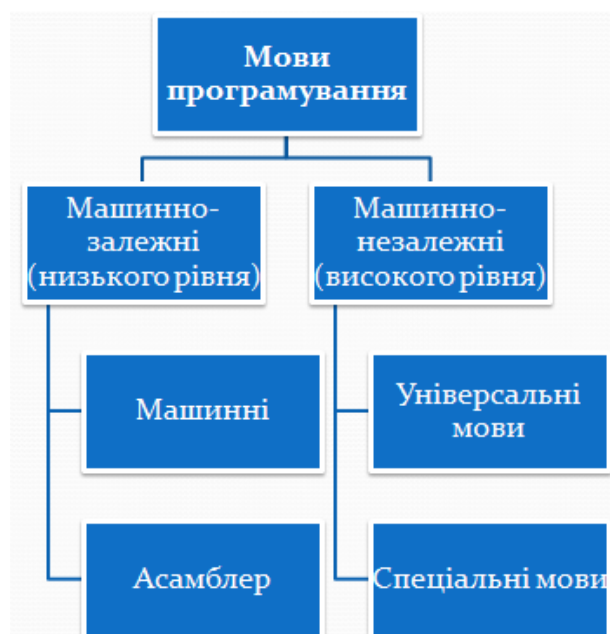
Використання символів, що не входять до алфавіту мови програмування, неправильне написання словникових слів, порушення синтаксичних правил призводять до неможливості виконання комп'ютером відповідної команди. Такі порушення називають **синтаксичними помилками**.

Чим відрізняються мови програмування?

Мови програмування можна поділити на дві групи: мови *низького рівня* та мови *високого рівня*.

Машинна мова – набір команд, які виконуються безпосередньо центральним процесором. *Працювати людині-програмісту з такою мовою важко через велику кількість команд у двійковій формі.*

До мов низького рівня належать мова **асамблер**. У мові асамблера виконуються символічні позначення команд, які легше зрозуміти й запам'ятати.

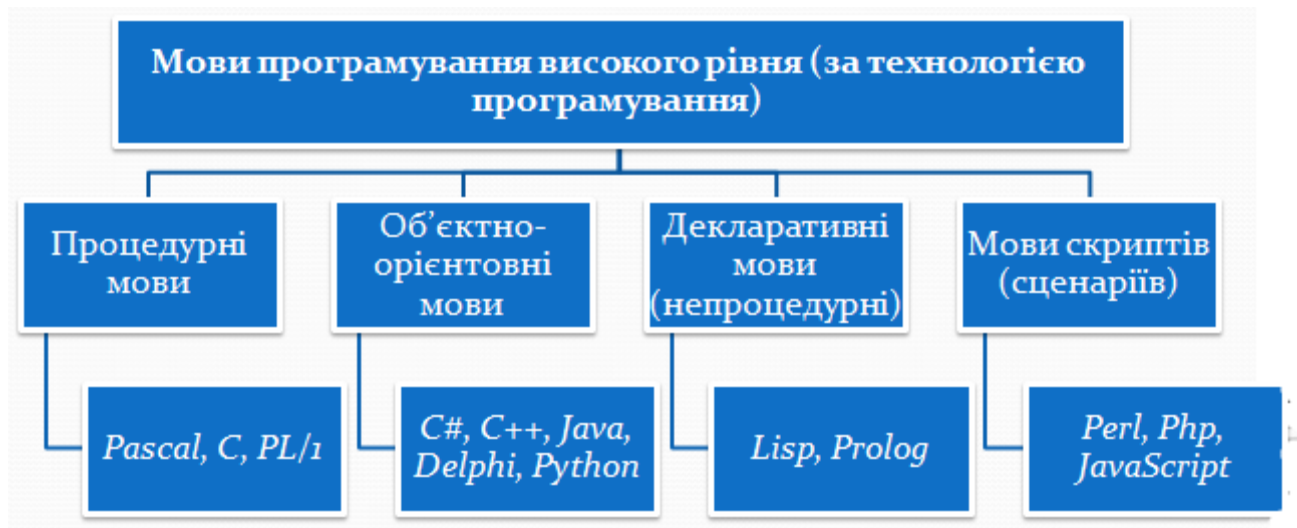

Машинний код		Асемблер	
0005	B4 09	7	mov AH, 09h
0007	BA0000r	8	mov DX, offset msg
00A	CD 21	9	int 21 h

Програма, записана мовою програмування **високого рівня**, містить команди, що схожі на звичайні слова, записані англійською мовою. *Наприклад, програма,*

записана мовою програмування **Python**, містить команди *print* – друкувати, *while* – поки, *if* – якщо тощо.

За технологією програмування розрізняють:

- ❑ **процедурні** мови – програма, складається із набору підзадач (процедур), які реалізують завдання;
- ❑ **об'єктно-орієнтовні** – головними елементами алгоритму є *клас* – новий тип даних, що розширює мову, й *об'єкт*, що має властивості та методи – дії, які виконуються об'єктом;
- ❑ **декларативні** – мови створення програм зі штучним інтелектом;
- ❑ **мова скриптів** (мова сценаріїв) – мова, розроблена для запису «сценаріїв» – послідовностей команд, які користувач може виконувати на комп'ютері.

Які засоби необхідні для виконання створених програм?

Транслятор – програма, яка записує команди програми, описаної деякою мовою програмування, машинною мовою

Компілятор зчитує одразу всю програму й переписує її машинним кодом або мовою асамблер. Процес трансляції, який при такому підході називають *компіляцією*, відбувається один раз, і результат перекладу зберігається в окремому файлі.

Інтерпретатор зчитує вихідний код програми по одній команді й одразу намагається їх «перекладати» та виконувати. Це дає змогу програмісту швидше перевіряти правильність виконання програми та знаходити помилки в коді.

Середовище програмування – це комплекс програм, що містить засоби автоматизації процесів підготовки та виконання програм користувача, а саме:

- 1) **редактор текстів програм** – у ньому можна створювати й редагувати текст програми;

- 2) **довідково-інформаційну** систему про мову програмування та середовище;
- 3) **бібліотеки**, у яких зберігаються найбільш уживані фрагменти програм або цілі програми;
- 4) **компілятор чи інтерпретатор**, використання якого дає змогу швидко знайти в програмі помилку та виправити її;
- 5) **покроковий «виконавець»** програми.

V. Фізкультхвилинка

VI. Засвоєння нових знань, формування вмінь

Завдання 1. Працюємо в парах

Знайдіть в Інтернеті відомості про історію виникнення різних мов програмування. Обговоріть і сплануйте, як можна було б подати знайдені відомості на лінії часу та в якій програмі зручно було би створити лінію часу. Створіть її.

Практичне завдання.

Робота за комп'ютером

- 1) Повторення правил безпечної поведінки за комп'ютером.
- 2) Інструктаж учителя.

Підручник ст. 163. Рубрика «Виконайте завдання»

- 3) Практична робота за комп'ютерами.
- 4) Вправи для очей.

Індивідуальне завдання (завдання на картці)

Завдання 3.1. Наведіть приклади мов і систем програмування та заповніть таблицю.	Мови програмування		Інтегровані середовища програмування	Системи візуального програмування
	низького рівня	високого рівня		

VII. Підсумки уроку

Обговорюємо

1. Що таке мова програмування? Чим вона відрізняється від мови людського спілкування?
2. Чим відрізняються мови програмування низького та високого рівнів?
3. Назвіть приклади мов програмування високого рівня. Для яких завдань їх використовують?
4. Для чого використовують програми-транслятори та якими вони бувають?
5. Що таке середовище програмування та які його складові?

Рефлексія

1. Що нового ви сьогодні дізналися?
2. Чого навчилися?
3. Чи виникали труднощі?

VIII. Домашнє завдання

Підручник п. 5.1 ст. 154-162, завдання 2 на ст.163- створити проект в Lasarus

IX Оцінювання роботи учнів

ЗРАЗОК №3

Плану-конспекту уроку інформатики

Тема: «Процесор. Основні характеристики та функції процесора. Пристрої введення-виведення інформації. Клавіатура. Дисплей. Принтер. Сканер. Призначення контролерів і адаптерів. Модем і його призначення. Поняття про комп'ютерні мережі»

Мета: ознайомити учнів з поняттям процесор, його основними характеристиками; пристроями введення – виведення інформації; модемом та його призначенням; розповісти про комп'ютерні мережі.

Обладнання: Комп'ютерна презентація «Інформаційна система», схема клавіатури комп'ютера. **Відповіді до кросворда :** *Відповіді по горизонталі:* 1. Монітор. 2. Регістр. 3. Кодування. 4. Миша. 6. Розрядність. 9 Вінчестер. 6. Байт. 8. Контролер. 7. Модем.

Відповіді по вертикалі: 10. Принтер. 11. Процесор. 12. Сканер. 13. Маніпулятор. 14. Клавіатура. 15. Магістраль. 16. Архітектура. 17. Джойстик. 18.

Трекбол. 19. Бебідж.

План

I. Вивчення нового матеріалу:

- a. Процесор. Основні характеристики та функції процесора.
- b. Пристрої введення – виведення інформації. Клавіатура. Дисплей. Принтер. Сканер.
- c. Призначення контролерів і адаптерів.
- d. Модем і його призначення.
- e. Поняття про комп'ютерні мережі.

II. Підсумок уроку. Домашнє завдання

Хід уроку

I. Вивчення нового матеріалу.

1. Процесор: основні функції та характеристики

Процесор – це основний пристрій комп'ютера.

Він призначений для перетворення введеної інформації. Процесор виконує арифметичні операції з числами (додавання, віднімання, множення, ділення), логічні операції (порівняння чисел чи символів) та інші дії з числовими кодами. Процесор керує роботою адаптерів і контролерів і постійно

обмінюється даними з оперативною пам'яттю. Все це він виконує згідно з командами користувача чи його програмами.

Під час роботи процесор ПК нагрівається, тому він повинен мати свій вентилятор (кулер). Навіть разом з вентилятором габарити процесора не перевищують коробки сірників. Завдяки мініатюрним розмірам його називають **мікропроцесором**.

У сучасних комп'ютерах АЛП та ПУ поєднані на одній мікросхемі - мікропроцесорі, яка виготовлена з напівпровідникового кристалу кремнію у вигляді ВІС. Нагадаємо, що для ВІС характерним є дуже щільне "пакування" елементів, завдяки чому на кристалі площею близько 1 см² може бути розміщено велику кількість елементів: транзисторів, конденсаторів тощо. Так, схеми сучасних процесорів Pentium містять понад 3 мільйони транзисторів.

Мікропроцесор виконує дві основні функції. По-перше, він здійснює обчислення згідно з програмою, яка зберігається в оперативній пам'яті. По-друге, забезпечує загальне керування комп'ютером та обчислювальними процесами.

Елементарні операції мікропроцесор виконує по тактах. Щоб реалізувати ту чи іншу дію, нескладну з погляду користувача, мікропроцесор має виконати дуже багато елементарних операцій. Приміром, навіть додавання двох чисел потребує кількох тактів роботи МП.

*Тривалість одного такту роботи МП визначається **тактовою частотою**. Вимірюється тактова частота у мегагерцах або скорочено МГц. Один мегагерц відповідає 1 мільйону коливань за секунду або в мікропроцесорі 1 мільйону операцій за секунду.*

Тактова частота генерується електронним пристроєм, так званим тактовим генератором. Чим вища тактова частота, тим менша тривалість такту та вища швидкодія МП.

Окрім швидкодії, важливим є набір операцій, які може виконувати МП. Сучасні мікропроцесори „навчені” не тільки арифметичним та логічним операціям, вони вміють виконувати десятки та сотні інших важливих операцій. Швидкість виконання таких типових операцій сягає десятків та сотень операцій за секунду.

Ще однією важливою характеристикою процесорів є їх **розрядність**. Процесор оперує з двійковими числами, що подані як послідовності 0 та 1, наприклад, 1011 або 10011010. Кожна цифра у двійковому числі записується до свого розряду, наприклад, у числі 1011 наявні чотири розряди, а у 10011010-вісім розрядів.

***Розрядність МП** - це кількість розрядів у двійкових числах, які обробляються процесором за один такт.*

Двійкові числа, які обробляються мікропроцесором протягом одного такту та якими мікропроцесор обмінюється з пам'яттю, називаються **словами**. Слово може становити 1 байт чи 2 байти. Мікропроцесори перших персональних комп'ютерів були 8-розрядними, всі сучасні моделі МП - вже 32-розрядні. Нині існують і 64-розрядні МП.

Процесор виконує такі функції:

- * зчитує із пам'яті команди і дані для їх опрацювання;
- * розпізнає команди;
- * виконує арифметико-логічні та інші операції, які вказуються в командах;
- * керує передачею даних між процесором та пам'яттю, а також опрацьовує сигнали, які поступають із зовнішніх пристроїв.

Які моделі мікропроцесорів найчастіше застосовуються в ПК? У комп'ютерах типу IBM PC - це МП фірми Intel, а також сумісні з ним моделі МП інших фірм (AMD, Cyrix, IBM тощо). Наведемо список МП фірми Intel за порядком зростання їх продуктивності: Intel 8088, 80286, 80386 (SX і DX), 80486 (SX, SX2, DX, DX2 і DX4), Pentium, Celeron, Pentium II, MMX, Pentium III, Pentium 4. Нині найбільше поширені процесори фірми AMD, а саме: K6, K6-2, Athlon, Athlon XP.

1. Пристрої введення – виведення інформації. Клавіатура. Дисплей. Принтер. Сканер.

2.1. Пристрої введення інформації.

Для введення інформації до пам'яті комп'ютера існують спеціальні пристрої.

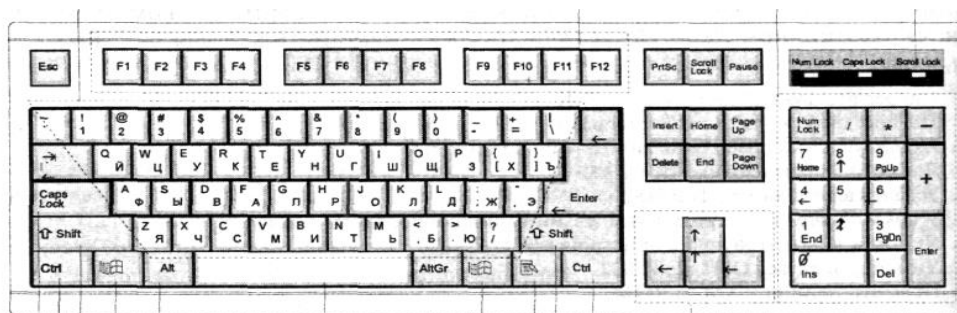
Пристрої введення служать для перетворення інформації, що існує в формі, яка зрозуміла людині, в форму, зрозумілу комп'ютеру і доступну для обробки в ньому.

Клавіатура та основні групи клавіш

Найуніверсальнішим є **клавіатура**, котра дозволяє вводити числову та текстову інформацію. Крім того, за допомогою клавіатури користувач може керувати роботою комп'ютера.

Під час роботи за комп'ютером якраз перед вами розташована клавіатура - основний пристрій для введення символічної інформації. Незважаючи на зовнішню простоту, сучасна клавіатура - це досить складний пристрій. Окрім панелі з клавішами, вона містить електронні схеми, які перетворюють натискання клавіш у двійкові числа, тобто виконують кодування символів

Стандартна клавіатура ПК

Практичне
знайомство 3
персональним
комп'ютером звичайно
починається з вивчення
клавіатури та
призначення клавіш.
Розділимо всі клавіші на
групи і коротко опишемо
роботу з ними:

алфавітно-цифрові клавіші: зверніть увагу: клавіші мають подвійні позначки (а деякі - навіть потрійні). Верхні написи на клавішах працюють, коли ви набираєте текст латинськими літерами, а нижні написи - коли набираєте текст російськими літерами. Літера, що вводиться, може бути великою чи малою - це визначається тим, чи натиснуто на клавішу *Shift* (таких клавіш на клавіатурі всього дві - зліва та справа від алфавітно-цифрових клавіш). Натисніть клавішу *Shift* та, утримуючи її натиснутою, натискайте будь-які клавіші з символами. У вас будуть набиратися великі літери. Відпустіть клавішу *Shift*, і ви повернетесь до набору малих літер. Набір малих літер відповідає нижньому регістру клавіатури, набір великих - верхньому регістру. Змінювати регістр можна лише для символів, але не для цифр. Цифри набираються лише у нижньому регістрі (коли клавішу *Shift* не натиснуто). Користуючись однією і тією ж клавішею можна отримати від 2 до 6 символів (н-д, клавіша з літерою *Є*)

Клавіатура може забезпечувати роботу на англійській (*En*), російській (*Ru*) та українській (*Uk*) мовах.

Перемикання з однієї мови на іншу відбувається одночасним натисканням двох клавіш **Alt+Shift** або **Ctrl+Shift**

керуючі клавіші, до яких належать **Shift, Ctrl, Alt** та **CapsLock**. Ці клавіші ніяких символів не друкують, однак вони можуть змінювати значення інших клавіш. Дію однієї з цих клавіш - *Shift* - ми вже описали: вона змінює регістр з нижнього на верхній. Для переходу у верхній регістр можна також використати клавішу *CapsLock*. Натискання на цю клавішу перемикає режими нижнього та верхнього регістрів. Після натискання клавіші *CapsLock* спалахує лампочка-індикатор у верхній правій частині клавіатури. Індикатор сигналізує про те, що ввімкнено верхній регістр. Про призначення інших керуючих клавіш (*Ctrl* і *Alt*) ви дізнаєтесь пізніше.

керування курсором: курсор - це миготливий покажчик місця вставки символу, який з'являється на екрані під час роботи у текстовому редакторі. У групі клавіш керування курсором є клавіші зі стрілками, які вказують напрямок переміщення курсору, клавіші *Home, End, PageUp* і *PageDown*. Клавіша *Home* вертає курсор на початок рядка, а *End* - на кінець рядка. Клавіші *PageUp* і *PageDown* забезпечують перегортання сторінок документа.

функціональні клавіші F1 - F12. Вони не мають постійного призначення (за винятком *F1*, яка звичайно використовується для виклику довідки - *Help*). У кожному додатку можуть бути свої значення функціональних клавіш.

цифрова клавіатура: ці клавіші застосовуються або для введення цифр та знаків арифметичних дій (після натискання клавіші *Num Lock*), або для керування курсором (при вимкненому режимі *Num Lock*).

Нарешті назвемо спеціальні клавіші стандартної клавіатури ПК, які не належать до названих груп клавіш:

Enter - введення команди або створення нового абзацу (у текстових редакторах);

Esc - скасування останньої дії або виходу з поточного режиму програми;

Ins - перемикання між режимами заміни та вставки символів;

Delete - видалення виділених об'єктів або символу справа від курсору;

Backspace (або) - видалення символу зліва від курсору;

Tab - перехід до наступної позиції табуляції;

PrintScreen - виведення вмісту екрана на принтер;

Scroll Lock – управління виведенням інформації на екран при роботі в DOS;

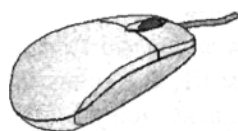
Pause - зупинка роботи комп'ютера (звичайно до натискання наступної клавіші).

Останнім часом почали застосовувати 104-клавішні клавіатури, розроблені фірмою Microsoft спеціально для роботи в ОС Windows. Вони відрізняються від стандартної клавіатури наявністю трьох додаткових клавіш. Це дві клавіші виклику Головного меню та клавіша виклику контекстного меню.

Коли ви працюєте з клавіатурою, потрібно враховувати низку моментів. Не слід стукати по клавішах так, як у механічній друкарській машинці. Не треба затримувати палець на клавіші, тому що це призводить до повторного введення символу. Натискання на клавіші мають бути швидкими та м'якими. У тексті подальших розділів вам зустрічатимуться пояснення типу «наберіть клавішну комбінацію Ctrl+Shift+». Не намагайтеся для цього натиснути дві-три клавіші водночас. Натисніть першу клавішу (у даному разі Ctrl) та, утримуючи її, натисніть на інші дві клавіші.

Миша

При роботі з сучасним програмним забезпеченням комп'ютер обов'язково має бути оснащений ще одним пристроєм введення - *мишею*. Після появи та широкого поширення програм з графічним інтерфейсом миша стала незмінним та серйозним пристроєм-показчиком. Навіть при написанні слова "миша" було відкинуто лапки, і від гризуна-миші лишилося тільки нагадування форми.

Миша

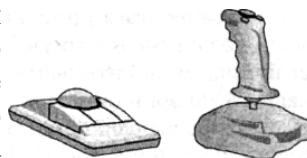
Обтічний корпус миші, що повторює анатомію людської долоні, оснащений принаймні двома кнопками: лівою та правою. Існують конструкції з трьома та чотирма кнопками, а також з коліщатком прокручування. З нижнього боку корпусу миші розміщена кулька, покрита гумою. При переміщенні миші по поверхні стола (чи килимка) кулька перекочується у своєму гнізді.

Разом з переміщенням миші по екрану монітора рухається *показчик миші*. Якщо показчик навести на об'єкт (елементи малюнка, символ, елемент інтерфейсу тощо), то можна виконати низку дій з об'єктом. Клацання лівою кнопкою миші звичайно призводить до виділення об'єкта, клацання правою – до виклику контекстного меню об'єкта. Якщо під час роботи у Windows ви захопите об'єкт кнопкою миші, то його можна буде перемістити чи скопіювати.

Підключається миша через послідовний порт. Тепер уже є моделі безпроводникової миші, у яких застосовують передачу даних у радіо- чи інфрачервоному діапазоні. Така миша може розташовуватися у будь-якому місці в радіусі 1.5-2 м від комп'ютера. До комплекту поставки миші входять, як правило, програми встановлення та тестування, а також драйвер.

Трекбол і джойстик

Трекбол за своєю будовою та принципом Відмінність у тому, що замість руху пристрою вмонтована у пристрій кулька. Трекбол може поверхні клавіатури (у портативному комп'ютері) підставці (у настільних комп'ютерах). Трекбол на підставці використовується у настільних комп'ютерах замість миші. Ви можете обрати як пристрій введення мишу чи трекбол, залежно від того, що вам більше до вподоби.

роботи схожий на мишу. введення обертається розміщуватися на або на

Трекбол і джойстик

Для роботи в деяких програмах (особливо в іграх) зручним є ще один пристрій введення - **джойстик**. Саме слово джойстик - це комбінація двох англійських слів: joy (радість) та stick (палиця). Справді, цей пристрій введення створений для розваг, це рукоятка керування з кнопками. Нахил рукоятки у той чи інший бік веде до переміщення показчика на екрані.

Розглянуті три пристрої введення (миша, трекбол та джойстик) – це група *пристроїв-маніпуляторів*.

Сканери

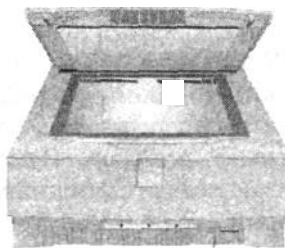
Для введення у комп'ютер зображень (малюнків, фотографій, тексту тощо) широко застосовуються **сканери**. Терміни "сканер", "сканувати" походять від англійського слова scan - переглядати, оглядати. Основним завданням сканера є перетворення зображення у цифровий код для подальшої обробки комп'ютером.

Існує багато моделей сканерів, вони передусім відрізняються механізмом руху зчитувального пристрою (скануючої головки) відносно паперу. Щоб увести до комп'ютера будь-який документ за допомогою найпростішого *ручного сканера*, потрібно вручну провести скануючу головку по зображенню. Рух скануючої головки автоматизовано у досконаліших моделях сканерів: *планшетних* та *барабанных*. Планшетний сканер, що також називається настільним, розміщується на столі. Ви кладете аркуш документа під кришку сканера, а скануюча головка рухається відносно аркуша за допомогою спеціального двигуна. У сканерах барабанного (або рулонного) типу аркуш документа протягується автоматично через пристрій сканера, при цьому зчитування виконується нерухомою скануючою головою.

Перші моделі сканерів були чорно-білими, чорний та білий кольори. Сучасні сканери мільярди відтінків.

Здатність сканера розпізнавати кольори називається *глибиною розпізнавання кольору*.

тобто сприймали лише дозволяють розпізнавати

називається *глибиною*

Вимірюється глибина розпізнавання наприклад, чорно-білі сканери є 1-бітними. чайно планшетні та барабанні) розпізнають 16,7 а 32-бітні сканери – 4,4 млрд. кольорів. кількістю розпізнаваних кольорів та глибиною кольору зумовлений тим, що зображення в сканері подається як набір точок-пікселів, кожен з яких має свій колір.

кольору в бітах, Сканери 24-бітні (звм- млн. можливих кольорів, Зазначений зв'язок між

Максимальна щільність точок, яку здатен розрізнити сканер, Планшетний сканер називається роздільною здатністю сканера.

Вимірюється роздільна здатність у одиницях dpi. Перші моделі сканерів мали роздільну здатність 200 - 300 dpi. Для сучасних планшетних сканерів ця величина становить 600 - 1200 dpi й вище, а для сканерів барабанного типу навіть 8000 dpi й більше.

Сканер внаслідок зчитування документа створює файл графічного формату (наприклад, BMP, TIFF, JPEG). Якщо первинний документ містив текст, то файл, отриманий внаслідок сканування, не може бути прочитаний програмою текстового редактора. Необхідно виконати перетворення файлу в текстовий формат. Для цього існують спеціальні програми, що називаються програмами *оптичного розпізнавання тексту*.

Сканер застосовують у роботі з великими масивами текстових документів, вони є незамінними у діяльності художників та дизайнерів. Широко використовують сканери й у видавничій діяльності.

Останнім часом часто використовують цифрові **відеокамери** та **фотоапарати**. Звукова інформація вводиться за допомогою **магнітофона**, який підключається до входу звукової плати.

Для роботи з тим чи іншим зовнішнім пристроєм введення-виведення необхідною є спеціальна програма, що називається **драйвером**.

Драйвер - це програма, що керує роботою пристрою. Після першого підключення пристрою до ПК потрібно встановити відповідний драйвер.

2.2. **Пристрої виведення інформації.**

Пристрої виведення служать для перетворення інформації із форми, що зрозуміла комп'ютеру, у форму, зрозумілу людині. Основними пристроями виведення результатів обробки є монітор і принтер.

Монітори

Основним пристроєм виведення інформації в ПК є **монітор**. Він служить для відображення на екрані графічної та символічної інформації. У більшості ПК застосовуються монітори на *електронно-променевих трубках* (ЕПТ), що нагадують кінескопи звичайних телевізорів. Останнім часом дедалі частіше застосовуються переносні та настільні монітори з екранами на *рідких кристалах*. Вони менші за розмірами і споживають менше енергії, ніж монітори на ЕПТ.

Електронний промінь у ЕПТ послідовно висвітлює на екрані рядок за рядком. Цей процес проходження електронного променя називається *рядковою розгорткою*, а набір рядків, що скануються електронним променем, - *растром*. Чим ближче розташовані рядки растру, тим чіткішим та якіснішим є отримане зображення. Однак рядки не можуть бути розміщені ближче, ніж відстань між сусідніми точками люмінофора. Для характеристики якості зображення на екрані вводять роздільну здатність.

Роздільна здатність монітора - це число точок зображення, які відтворюються по горизонталі та вертикалі.

Наприклад, значення роздільної здатності 640 x 480 відповідає 640 рядкам растру, кожна з яких складається з 480 крапок. Можливі й інші стандартні значення роздільної здатності, наприклад 800 x 600, 1024 x 768.

Розмір екрана характеризується довжиною його діагоналі, яка звичайно виражається в дюймах. Існує кілька стандартних розмірів екрана монітора в дюймах: 9', 14', 15', 17', 19', 20', 21',... Монітори з невеликим екраном (до 15' включно) використовуються для навчання, а також у домашніх та деяких офісних комп'ютерах. Для роботи з графічними видавничими системами потрібен розмір екрана не менше 17', а бажано 21'.

Оскільки люмінофор щільно заповнює всю поверхню екрана, відстань між точками люмінофору приблизно дорівнює розміру точки. Розмір точки люмінофору у сучасних моніторах змінюється від 0,21 до 0,28 мкм. Чим менший розмір точки, тим якісніше зображення на екрані.

Монітори бувають *чорно-білі (монохромні)* та *кольорові*. На кольоровому моніторі є вже не одна, а три електронні гармати, кожна з яких керує своєю системою електродів. На поверхню електродів нанесено люмінофор з трьох базових кольорів (червоного, зеленого та синього), з яких формується кольорове зображення. Кожна з гармат "стріляє" лише по точках люмінофору свого кольору. Світло від трьох сусідніх точок різного кольору веде до зорового змішування трьох базових кольорів.

Принтери

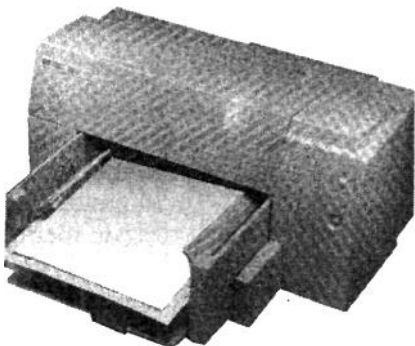
Найпопулярнішими пристроями для виведення інформації на папері є *принтери*. Вони дають можливість виводити під час друку як символну (тексти, числа), так і графічну (малюнки, діаграми, графіки) інформацію. Всі знаки, що друкуються принтером, подано як набір окремих точок. Спосіб нанесення цих точок на папір залежить від конструкції принтера. Можливі різні класифікації принтерів:

- ✓ за послідовністю друку (посимвольні, рядкові, поаркушеві);
- ✓ за кількістю відтворюваних кольорів (чорно-білі, кольорові);
- ✓ за способом дії (ударні, безударні);
- ✓ за способом отримання зображення на папері (матричні, струменеві, лазерні, світлодіодні, термічні тощо).

Говорячи про ту чи іншу модель принтера, найчастіше називають останню ознаку – спосіб отримання зображення. Розглянемо принтери з цієї точки зору.

Матричні принтери - це принтери, які першими почали застосовуватися у IBM PC-сумісних комп'ютерах. Це ударні друкувальні пристрої, у яких є друкуюча головка з висувними голочками. Між головкою та папером розташована фарбуюча стрічка. Коли принтер працює, у головці висувуються потрібні голки. Вони ударають по паперу через фарбуючу стрічку, і на ньому лишається слід або відбиток. Чим більше голок у друкувальній головці, тим вища якість зображення. Головка принтера може бути оснащена 9, 18 або 24 голками. Майже десять років тому матричні принтери були найпопулярнішими для IBM PC. Ці принтери найдешевші, однак вони мають невелику швидкість роботи, низьку якість відбитка й дуже шумлять у процесі друку.

Струменеві принтери - це найпоширеніший нині тип принтерів. Вони серйозно відсунули матричні принтери, бо дозволяють досягти прийнятної якості відбитка при невисокій вартості пристрою. Струменеві принтери - безударні пристрої, тому вони працюють безшумно. Зображення формується в них за допомогою друкувальної головки, що містить дуже багато капілярів-сопел (від 50 до 200), крізь які до паперу подається чорнило. Так само, як у матричному принтері, друкувальна головка рухається по горизонталі, а аркуш паперу переміщається вертикально. Можна сказати, що роль «голок» у

Струменевий принтер

струменевому принтері виконують сопла. Однак якість отриманого відбитка в струменевому принтері значно вища, ніж у матричному. Це пов'язано з тим, що діаметр кожного сопла суттєво менший від діаметра голки (сопло тонше від людської волосини), а кількість сопел більша за кількість голок. Щоправда, отримавши готовий відбиток на струменевому принтері, необхідно пам'ятати, що він може постраждати від контакту з водою.

Лазерні принтери дозволяють отримати найкращу якість відбитка, чорно-білого чи кольорового, тому вони широко застосовуються у видавничій справі. Принцип створення зображення такий: промінь лазера, керований комп'ютером, електризує поверхню барабана, що є у лазерному принтері. До заряджених ділянок барабана прилипають частинки сухого фарбувального порошку - тонера. Коли через принтер пропускається аркуш паперу, частинки тонера переносяться на нього з барабана. Результатом є якісний відбиток. Лазерні принтери мають високу швидкість друку (десять і більше сторінок за хвилину) та не потребують використання спеціального паперу. Завдяки швидкісним якостям лазерні принтери широко застосовуються як мережні принтери. Однією з основних характеристик лазерних принтерів є *роздільна здатність* - кількість друкованих точок на одиницю довжини. Для лазерних принтерів звичайною роздільною здатністю є 600 dpi, але деякі моделі можуть досягти й більших значень.

3. Контролери. Адаптери

Отже, дані, необхідні для роботи програм, вносяться до оперативної пам'яті, туди ж записуються і результати обчислень. Для введення та виведення даних служать зовнішні пристрої, які підключаються до комп'ютера. Однак обмін інформацією між оперативною пам'яттю та зовнішнім пристроєм відбувається не прямо, а через спеціальну електронну схему, яка називається *контролером* (або *адаптером*, що у перекладі означає „допоміжний пристрій“). Існують контролери дисків, монітора, клавіатури тощо.

Контролер (адаптер) - це електронна схема, яка керує роботою зовнішнього пристрою.

Відеоадаптери

Зображення на екрані монітора визначається *відеосигналом*, який надходить на монітор від спеціального пристрою - *відеоадаптера*. Відеоадаптер - це зазвичай окрема плата, яка вставляється до відповідного слоту на материнській платі. Команди з формування зображення надходять від мікропроцесора до відеоадаптера, де згідно з ними конструюється зображення. Це зображення заноситься до внутрішньої пам'яті відеоадаптера, що називається *відеопам'яттю*. На основі вмісту відеопам'яті формується вихідний сигнал відеоадаптера (відеосигнал), який подається до монітора.

Звукові плати

«Комп'ютер повинен бути озвучений». Поки не буде звуку – комп'ютер залишиться для людини холодною грудюю металу... Спосіб навчити комп'ютер «розмовляти» - це використовувати звукові плати (вони вбудовані в материнську плату) або звукові карти, які створюють звуки і музику. Карта вставляється в гніздо всередині ПК, але її роз'єми розміщуються зовні на задній панелі комп'ютера. До цих роз'ємів підключаються мікрофон і звукове обладнання.

4. Модем і його призначення

Комп'ютери можуть працювати у локальній мережі в межах однієї установи або у глобальній мережі.

Для створення локальної мережі в межах однієї установи або приміщення використовують звичайний двожилийний провід, нескладне обладнання (мережений адаптер) і спеціальні програми.

Для роботи в всесвітній мережі (наприклад, Інтернет) у режимі електронної пошти або абонента інформаційної мережі використовується існуюча телефонна мережа, потужні комп'ютери у вузлах зв'язку (сервери) і спеціальні програми.

Щоб під'єднати комп'ютер до такої мережі, потрібний *модем*, який проводить перетворення аналогових телефонних сигналів у дискретні (цифрові) для комп'ютера при прийомі і навпаки – при передачі повідомлень.

5. Поняття про комп'ютерні мережі.

Комп'ютерна мережа - це сукупність взаємопов'язаних та узгоджених апаратних і програмних засобів: комп'ютерів, периферійного (мережного) обладнання, операційних систем і мережних додатків. Частиною комп'ютерної мережі є також канали зв'язку для передавання даних.

Класифікація комп'ютерних мереж

Комп'ютерні мережі розрізняють за їхніми масштабами та можливостями. Найменші з них - **локальні обчислювальні мережі** (ЛОМ) або, англійською мовою, *local Area Networks (LAN)*. Ці мережі об'єднують невелику кількість комп'ютерів (звичайно до 100) та існують у рамках однієї організації або підприємства. Такі мережі часто створюються для організації інформаційної системи, або, зокрема, для спільного використання ресурсів (дисководів, принтерів, сканерів та іншого дорогого обладнання). Каналами зв'язку в ЛОМ є спеціальні кабелі (коаксіальні або вита пара), які забезпечують якість зв'язку та високу швидкість обміну (до 100 Мбіт/с).

Великі підприємства (банки, енергетичні та інвестиційні компанії, засоби масової інформації тощо) звичайно мають різні віддалені філії, і тому вони зацікавлені у створенні власних **корпоративних обчислювальних мереж** (КОМ). Складовими КОМ є менші локальні мережі окремих підрозділів, які з'єднані між собою телефонними каналами, радіоканалами, супутниковим зв'язком. Мережі транснаціональних корпорацій можуть покривати країни та континенти. Однак, незважаючи на значну поширеність, КОМ також є мережами підприємств. У корпоративних мережах вдаються до спеціальних заходів для збереження таємниці та попередження несанкціонованого доступу до інформаційних ресурсів.

Якщо комп'ютери поєднані у мережу масштабу регіону країни, то йдеться про **регіональні обчислювальні мережі** (РОМ). Як лінії зв'язку для такої мережі можуть бути використані телефонні лінії або безпроводний супутниковий зв'язок, РОМ спрямовані, як правило, на виконання завдань масштабу регіону (інформаційне забезпечення роботи електроенергетики, транспорту, регіонального постачання, банківських розрахунків тощо).

Мережі різного масштабу можуть бути поєднані між собою. Скажімо, локальна мережа по кабелю може бути приєднана до регіональної мережі, а мережі різних регіонів можуть бути пов'язані телефонною лінією. Завдяки поєднанню мереж різного масштабу можлива передача повідомлень між містами, країнами та континентами. Об'єднання мереж, яке надає послуги багатьом кінцевим користувачам, розміщеним на великій території, називається **глобальною мережею** (*Wide Area Networks, WAN*). Найяскравішим прикладом глобальної мережі світового масштабу є Internet.

Останнім часом сформувався новий тип мереж - **міські мережі** або **мережі мегаполісів** (*Metropolitan Area Networks, MAN*), які призначені для обслуговування клієнтів на території великого міста. Особливістю цих мереж є використання цифрових магістральних ліній зв'язку на оптоволоконних кабелях з високою швидкістю обміну (понад 40 Мбіт/с). Розвиток таких мереж забезпечують в і основному міські телефонні компанії.

II. Підсумок уроку. Домашнє завдання.

1. Який пристрій в комп'ютері вважається основним.?
2. Назвіть основні групи клавіш на стандартній клавіатурі.
3. Як вмикається цифрова клавіатура?
4. Назвіть клавіші спеціального призначення.
5. До якого порту підключається миша?
6. Назвіть основні типи сканерів. За якою ознакою вони розрізняються?
7. Що таке роздільна здатність сканера? У яких одиницях вона вимірюється?
8. Для чого призначений модем?
9. Для чого існують комп'ютерні мережі?

Домашнє завдання:

1. Опрацювати матеріал конспекту.
2. Визначити назви зображених на малюнку пристроїв комп'ютера та їх призначення. Заповнити таблицю (у зошиті), яка наведена нижче.
3. Розгадати кросворд.

Номер на рисунку	Назва пристрою	Призначення
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

Кросворд

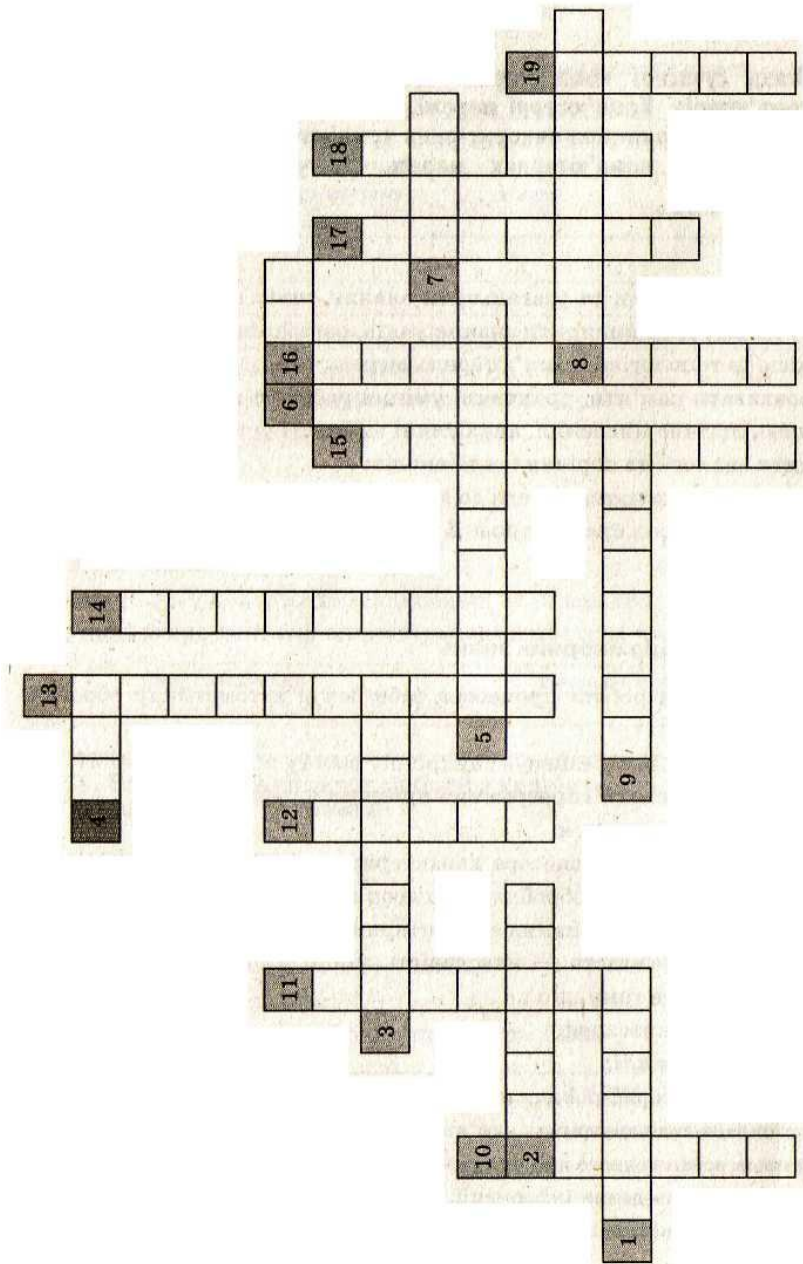
По горизонталі:

1. Зовнішній пристрій для виведення зображення на екран.
2. Комірки, з яких складається внутрішня пам'ять процесора.
3. Перетворення інформації шляхом заміни одного набору символів на інший.
4. Пристрій із сімейства «гризунів» для введення інформації.
5. Одна з властивостей процесора, що визначає обсяг інформації, яку він обробляє за один такт.
6. Одиниця виміру кількості інформації.
7. Пристрій, що перетворює цифрові двійкові сигнали у аналогову форму та навпаки для передачі по лініях зв'язку.
8. Електронна схема для керування зовнішнім пристроєм.
9. Сленгова назва жорсткого диска.

По вертикалі:

10. Пристрій для виведення інформації на папір.
11. Електронний пристрій, що здійснює обробку інформації, представлена у вигляді електричних двійкових сигналів.
12. Пристрій для введення плоских графічних зображень.
13. Пристрій введення, що забезпечує природний спосіб спілкування користувача з комп'ютером.
14. Пристрій для введення текстів.
15. Сукупність провідників, що поєднують між собою основні блоки комп'ютера.
16. Система основних

функціональних засобів ЕОМ, принципів переробки інформації в ЕОМ. 17. Пристрій введення інформації, що застосовується в комп'ютерних іграх. 18. «Миша, що лежить на спині». 19. Ім'я вченого, що сформулював основні принципи роботи ЕОМ.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ І НАПИСАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА НЬОГО

I. Загальні відомості

Прізвище та ім'я учня. Вік, клас. Стан здоров'я. Загальний фізичний розвиток.

II. Взаємовідносини з одногрупниками та викладачами.

1. Психологічний статус у колективі. Усвідомлення свого статусу.
2. Характер відносин з одногрупниками. З ким товаришує і чому. З ким конфліктує і з якої причини.
3. Як складаються взаємовідносини з студентами протилежної статі.

III. Особливості характеру й темпераменту

4. Яскраво виражені позитивні та негативні риси характеру.
5. Вольові якості.
6. Тип і особливості темпераменту, його прояви у різних сферах діяльності студента.
7. Переважаючий настрій, причини зміни настрою.

IV. Навчальна діяльність

8. Успішність з різних предметів. Загальний розумовий розвиток. Кругозір, начитаність.
9. Психологічні особливості, що проявляються в процесі навчання:
 - а) особливості уваги (зосередженість, сталість, розсіяність);
 - б) особливості сприймання та швидкість сприймання;
 - в) рівень і характер розвитку мимовільного та довільного запам'ятовування (заучує механічно чи осмислено; чи володіє раціональними прийомами запам'ятовування, яка швидкість та міцність запам'ятовування, легкість відтворення), індивідуальні особливості пам'яті;
 - г) розвиток мислення (уміння виділяти основне, уміння порівнювати, узагальнювати, робити самостійні висновки, швидко знаходити шляхи розв'язання; рівень засвоєння загальних і абстрактних понять);
 - д) розвиток уяви (багатство відтворюючої та творчої уяви в різних видах навчальної діяльності та мови).
10. Наявність інтересу до навчання, спрямування інтересу.
11. Старанність і наполегливість у навчанні.
12. Вміння вчитися (дотримання режиму дня, організованість, вміння самостійно працювати з книгою, контролювати себе, складати конспекти тощо).
13. Розвиток мови та культури мовлення.
14. Мотиви навчання.

V. Ставлення до праці

15. Любить чи не любить працювати. Який вид праці приваблює студента.
16. Наскільки поважає людей праці та результати чужої праці.
17. Які має трудові вміння та навички. Як швидко їх набуває.
18. Організованість, дисциплінованість у праці.

VI. Спрямованість особистості студента та спеціальні здібності

19. Перелік інтересів; їх характер, глибина та активність.
20. Ідеали, ціннісні орієнтири та життєві плани.
21. Чи є в студента здібності до тієї чи іншої діяльності. В чому вони проявляються і яким чином розкриваються.

ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ДЛЯ ВИКОНАНИХ ЗАВДАНЬ

**Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Факультет суспільних наук
Факультет інформаційних технологій**

Вид виконаного завдання

(План-конспект уроку. Індивідуальне завдання. Психолого-педагогічна характеристика тощо)

Виконав студент 3 курсу денної форми навчання
спеціальності _____

Романенко Роман Романович

Ужгород 2024

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Змістовий модуль 1. Загальні основи психології та педагогіки. Історія і теорія педагогіки та психології

1. Педагогіка в системі наук про людину. Об'єкт, предмет, функції та завдання педагогіки. Об'єкт, предмет психології.
2. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології.
3. Основні категорії педагогіки: освіта, навчання, виховання, розвиток, самоосвіта, самовиховання, саморозвиток.
4. Основні категорії психології: психіка, свідомість, особистість, діяльність, спілкування.
5. Структура та основні галузі педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками.
6. Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія.
7. Процес розвитку особистості. Біологічні (вродженість, спадковість) та соціальні (соціалізація, середовище, діяльність та виховання) чинники та закони психічного розвитку особистості.
8. Співвідношення понять «людина», «особа», «індивід», «особистість» та «індивідуальність».
9. Характеристика особистості учня як суб'єкта освітнього процесу.
10. Вікова періодизація психічного розвитку особистості.
11. Вікові та індивідуально-типологічні особливості розвитку особистості та їх урахування в освітньому процесі.
12. Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості. Мотивація навчальної діяльності.
13. Гра, навчання, праця як види діяльності. Діяльність учня в освітньому процесі та її види.
14. Сутність та характеристика навчальної діяльності школяра.
15. Закономірності та принципи навчання, виховання як основних механізмів соціалізації та розвитку особистості учня.
16. Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція).
17. Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ: та нові медіа: Інтернет, соціальні мережі) соціалізації.
18. Поняття ресоціалізації.
19. Цінності та ціннісні орієнтації особистості. Життєві перспективи. Цілі життя.
20. Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність та риси.
21. Педагогічна теорія Я.-А. Коменського.
22. Проблеми розвитку особистості у педагогічній спадщині Г. Сковороди.
23. Кордоцентризм у психолого-педагогічних поглядах П. Юркевича.
24. «Вільне виховання» в педагогічній системі М. Монтесорі.
25. М. Грушевський про українську мову й українську школу.
26. Антропоцентризм як провідна ідея творчості К. Ушинського.
27. О. Лазурський: вчення про нахили та обдарованість особистості.
28. Психологія як наука про безпосередній досвід: В. Вундт.
29. Г. Еббінгауз: закони пам'яті.
30. Крива забування Г. Еббінгауза.
31. Полікультурність – головний принцип педагогічної позиції М. Драгоманова.
32. Психоаналітична теорія З. Фрейда. Структура особистості: Воно (Id), Я (Ego) і Над-Я (Super Ego). Етапи психосексуального розвитку особистості. Механізми психологічного захисту особистості.
33. Індивідуальна психологія А. Адлера.
34. Комплекс меншовартості.
35. Аналітична психологія К.-Г. Юнга.
36. Структура особистості.

37. Архетипи колективного несвідомого.
38. Неофройдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон).
39. Класичний біхевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необіхевіоризм (А. Бандура).
40. Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом).
41. Генетична психологія Ж. Піаже.
42. Ідеї педагогічної психології у працях С. Балєя.
43. Г. Костюк про навчально-виховний процес та психічний розвиток учнів.
44. Гуманістична педагогіка В. Сухомлинського.
45. С. Френе: школа успіху і радості.
46. Вальдорфська школа: ідея цілісного виховання (Р. Штайнер).
47. Концепція соціально-особистісного виховання А. Макаренка.
48. Теорія вчинку В. Роменця.
49. Виховний ідеал Г. Ващенка.
50. Система української освіти: принципи, види, рівні освіти, типи закладів освіти (згідно із Законом України «Про освіту» (чинна редакція)).

Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні основи підготовки фахівця

51. Наукові дослідження: різновиди, проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет.
52. Програма дослідження: структура документу, основні пункти, етапи дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні.
53. Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування. Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність.
54. Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача. Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний) та основні етапи проведення.
55. Поняття «тестування». Види тестів: проєктивні тести, тести дослідження особистості, тести пізнавального розвитку, тести досягнень, педагогічне тестування. Методи опитування.
56. Анкетування (поштові, пресові, он-лайн, експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та до різних питань. Формулювання питань і відповідей в анкеті).
57. Інтерв'ювання. Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування.
58. Соціометрія: особливості застосування та інструментарію (анкета, шкали). Аналіз продуктів діяльності. Аналіз документів. Контент-аналіз.
59. Дидактика як теорія освіти і навчання.
60. Парадигми освіти і навчання (гуманістична, особистісно-орієнтована, компетентнісна, рефлексивна).
61. Процес навчання: сутність і зміст, двосторонній характер, функції (освітня, виховна, розвивальна), структурні елементи навчання (мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми організації навчання, його результати).
62. Навчання, учіння, научіння.
63. Закономірності та суперечності процесу навчання. Поняття про принципи навчання та їх характеристика.
64. Зміст освіти в сучасній школі: сутність та основні поняття. Знання, уміння, навички, компетентності.
65. Структура навчально-пізнавальної діяльності учнів (сприймання – осмислення – розуміння – узагальнення – закріплення).
66. Пізнавальний інтерес, умови його розвитку у навчанні. Етапи та рівні засвоєння знань.
67. Методи навчання. Їх характеристика та класифікації за: джерелом інформації (словесні, наочні, практичні); характером пізнавальної діяльності (пояснювально-

- ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, пошукові); логікою пізнання (індуктивні, дедуктивні, традиційні).
68. Загальні вимоги до вибору методів навчання. Засоби навчання: класифікація та характеристика.
 69. Технічні засоби навчання (візуальні, аудіальні, аудіовізуальні, мультимедійні, інформаційно-комунікаційні).
 70. Види навчання (пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, індивідуальне, інтегроване, диференційоване, ігрове).
 71. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів: фронтальна, групова, кооперативна, колективна, парна, індивідуальна.
 72. Урок як основна форма організації навчання. Типи і структура уроків за дидактичною метою. Підготовка вчителя до уроку.
 73. Активні (соціально-психологічні) форми організації навчального процесу, їх різновиди: тренінг, диспут, ділова гра, круглий стіл, олімпіада, конкурс, виставка учнівської творчості.
 74. Позаурочні форми навчання: факультативні заняття, просемінари, практикуми, секції, навчальні екскурсії, предметні гуртки, додаткові групові, індивідуальні заняття, домашня навчальна робота учня.
 75. Поняття про контроль навчання, його функції. Види, форми і методи контролю. Рівні навчальних досягнень учнів та їх характеристика. Критерії і норми оцінювання успішності учнів. Поточне, тематичне та підсумкове оцінювання.
 76. Поняття і види педагогічних технологій (розвивальні, проєктні, проблемні, ігрові, інтерактивні).
 77. Педагогіка партнерства: педагогічно доцільна (суб'єкт-суб'єктна) взаємодія, концептуальні основи та принципи. Рівні та форми організації партнерської взаємодії.
 78. Сутність, зміст і структура процесу виховання, його мета і завдання. Поняття виховного впливу та взаємовпливу. Закономірності і принципи процесу виховання.
 79. Характеристика основних принципів виховання. Зміст процесу виховання. Системний підхід у структуруванні змісту національного виховання.
 80. Основні напрями національного виховання (моральне, громадянсько-патріотичне, розумове, естетичне, фізичне, трудове, екологічне, статеве-гендерне, правове, економічне).
 81. Самовиховання: сутність, методи і прийоми. Педагогічне керівництво самовихованням учнів. Концепції виховання й самовиховання. Методи виховання.
 82. Групи методів: формування свідомості особистості; організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки; стимулювання поведінки і діяльності; контролю, самоконтролю та самооцінки у вихованні.
 83. Форми організації процесу виховання: позаурочна, позакласна та позашкільна виховна робота. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи. Колективні творчі справи.
 84. Виховна взаємодія «вчитель-учень». Партнерство школи і сім'ї у вихованні учнів. Сім'я як соціально-педагогічне середовище.
 85. Форми і методи роботи школи з батьками учнів.
 86. Учніське самоврядування, його види. Органи учнівського самоврядування. Демократичне управління і лідерство в учнівському самоврядуванні.
 87. Формальні та неформальні групи учнів.
 88. Соціально-психологічна структура особистості. Соціальні статуси: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий).
 89. Соціальні ролі: поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Соціальна позиція особистості. Стать і гендер. Маскулінність. Фемінінність. Андрогінність.
 90. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм.
 91. Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне

- становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності).
92. Вчитель як суб'єкт професійної діяльності. Особистість вчителя та його педагогічна майстерність.
 93. Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне (емоційне) вигорання педагога.
 94. Спілкування в педагогічній діяльності. Складові спілкування (комунікативна, перцептивна, інтерактивна). Бар'єри педагогічного спілкування.
 95. Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Конфлікти в освітньому середовищі. Стилі поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування).
 96. Профілактика (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) педагогічних конфліктів. Медіація як форма врегулювання конфлікту.
 97. Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивна і негативна) девіацій. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг. Мобінг. Ейджизм.
 98. Рівні девіантної поведінки. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху.
 99. Управління в системі освіти. Управлінська діяльність.
 100. Лідерство та керівництво. Типологія лідерства. Стилі керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний). Корпоративна (організаційна) культура.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

1. Педагогіка в системі наук про людину. Об'єкт, предмет, функції та завдання педагогіки. Об'єкт, предмет психології.
2. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології.
3. Основні категорії педагогіки: освіта, навчання, виховання, розвиток, самоосвіта, самовиховання, саморозвиток.
4. Основні категорії психології: психіка, свідомість, особистість, діяльність, спілкування.
5. Структура та основні галузі педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками.
6. Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія.
7. Процес розвитку особистості. Біологічні (вродженість, спадковість) та соціальні (соціалізація, середовище, діяльність та виховання) чинники та закони психічного розвитку особистості.
8. Співвідношення понять «людина», «особа», «індивід», «особистість» та «індивідуальність».
9. Характеристика особистості учня як суб'єкта освітнього процесу.
10. Вікова періодизація психічного розвитку особистості.
11. Вікові та індивідуально-типологічні особливості розвитку особистості та їх урахування в освітньому процесі.
12. Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості. Мотивація навчальної діяльності.
13. Гра, навчання, праця як види діяльності. Діяльність учня в освітньому процесі та її види.
14. Сутність та характеристика навчальної діяльності школяра.
15. Закономірності та принципи навчання, виховання як основних механізмів соціалізації та розвитку особистості учня.
16. Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція).
17. Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ: та нові медіа: Інтернет, соціальні мережі) соціалізації.
18. Поняття ресоціалізації.
19. Цінності та ціннісні орієнтації особистості. Життєві перспективи. Цілі життя.
20. Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність та риси.
21. Педагогічна теорія Я.-А. Коменського.
22. Проблеми розвитку особистості у педагогічній спадщині Г. Сковороди.
23. Кордоцентризм у психолого-педагогічних поглядах П. Юркевича.
24. «Вільне виховання» в педагогічній системі М. Монтесорі.
25. М. Грушевський про українську мову й українську школу.
26. Антропоцентризм як провідна ідея творчості К. Ушинського.
27. О. Лазурський: вчення про нахили та обдарованість особистості.
28. Психологія як наука про безпосередній досвід: В. Вундт.
29. Г. Еббінгауз: закони пам'яті.
30. Крива забування Г. Еббінгауза.
31. Полікультурність – головний принцип педагогічної позиції М. Драгоманова.
32. Психоаналітична теорія З. Фрейда. Структура особистості: Воно (Id), Я (Ego) і Над-Я (Super Ego). Етапи психосексуального розвитку особистості. Механізми психологічного захисту особистості.
33. Індивідуальна психологія А. Адлера.
34. Комплекс меншовартості.
35. Аналітична психологія К.-Г. Юнга.
36. Структура особистості.
37. Архетипи колективного несвідомого.
38. Неофройдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон).
39. Класичний біхевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необіхевіоризм (А. Бандура).

40. Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом).
41. Генетична психологія Ж. Піаже.
42. Ідеї педагогічної психології у працях С. Балея.
43. Г. Костюк про навчально-виховний процес та психічний розвиток учнів.
44. Гуманістична педагогіка В. Сухомлинського.
45. С. Френе: школа успіху і радості.
46. Вальдорфська школа: ідея цілісного виховання (Р. Штайнер).
47. Концепція соціально-особистісного виховання А. Макаренка.
48. Теорія вчинку В. Роменця.
49. Виховний ідеал Г. Ващенко.
50. Система української освіти: принципи, види, рівні освіти, типи закладів освіти (згідно із Законом України «Про освіту» (чинна редакція)).
51. Наукові дослідження: різновиди, проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет.
52. Програма дослідження: структура документу, основні пункти, етапи дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні.
53. Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування.
54. Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність.
55. Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача.
56. Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний) та основні етапи проведення.
57. Поняття «тестування». Види тестів: проєктивні тести, тести дослідження особистості, тести пізнавального розвитку, тести досягнень, педагогічне тестування.
58. Методи опитування.
59. Анкетування (поштові, пресові, он-лайн, експертні, індивідуальні, групові).
60. Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та до різних питань. Формулювання питань і відповідей в анкеті).
61. Інтерв'ювання. Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування.
62. Соціометрія: особливості застосування та інструментарію (анкета, шкали).
63. Аналіз продуктів діяльності.
64. Аналіз документів.
65. Контент-аналіз.
66. Дидактика як теорія освіти і навчання.
67. Парадигми освіти і навчання (гуманістична, особистісно-орієнтована, компетентнісна, рефлексивна).
68. Процес навчання: сутність і зміст, двосторонній характер, функції (освітня, виховна, розвивальна), структурні елементи навчання (мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми організації навчання, його результати).
69. Навчання, учіння, наuczіння.
70. Закономірності та суперечності процесу навчання.
71. Поняття про принципи навчання та їх характеристика.
72. Зміст освіти в сучасній школі: сутність та основні поняття.
73. Знання, уміння, навички, компетентності.
74. Структура навчально-пізнавальної діяльності учнів (сприймання – осмислення – розуміння – узагальнення – закріплення).
75. Пізнавальний інтерес, умови його розвитку у навчанні.
76. Етапи та рівні засвоєння знань.
77. Методи навчання. Їх характеристика та класифікації за: джерелом інформації (словесні, наочні, практичні); характером пізнавальної діяльності (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, пошукові); логікою пізнання (індуктивні, дедуктивні, традуктивні).
78. Загальні вимоги до вибору методів навчання.
79. Засоби навчання: класифікація та характеристика.

80. Технічні засоби навчання (візуальні, аудіальні, аудіовізуальні, мультимедійні, інформаційно-комунікаційні).
81. Види навчання (пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, індивідуальне, інтегроване, диференційоване, ігрове).
82. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів: фронтальна, групова, кооперативна, колективна, парна, індивідуальна.
83. Урок як основна форма організації навчання.
84. Типи і структура уроків за дидактичною метою.
85. Підготовка вчителя до уроку.
86. Активні (соціально-психологічні) форми організації навчального процесу, їх різновиди: тренінг, диспут, ділова гра, круглий стіл, олімпіада, конкурс, виставка учнівської творчості.
87. Позаурочні форми навчання: факультативні заняття, просемінари, практикуми, секції, навчальні екскурсії, предметні гуртки, додаткові групові, індивідуальні заняття, домашня навчальна робота учня.
88. Поняття про контроль навчання, його функції.
89. Види, форми і методи контролю.
90. Рівні навчальних досягнень учнів та їх характеристика.
91. Критерії і норми оцінювання успішності учнів. Поточне, тематичне та підсумкове оцінювання.
92. Поняття і види педагогічних технологій (розвивальні, проєктні, проблемні, ігрові, інтерактивні).
93. Педагогіка партнерства: педагогічно доцільна (суб'єкт-суб'єктна) взаємодія, концептуальні основи та принципи.
94. Рівні та форми організації партнерської взаємодії.
95. Сутність, зміст і структура процесу виховання, його мета і завдання.
96. Поняття виховного впливу та взаємовпливу.
97. Закономірності і принципи процесу виховання.
98. Характеристика основних принципів виховання.
99. Зміст процесу виховання.
100. Системний підхід у структуруванні змісту національного виховання.
101. Основні напрями національного виховання (моральне, громадянсько-патріотичне, розумове, естетичне, фізичне, трудове, екологічне, статево-гендерне, правове, економічне).
102. Самовиховання: сутність, методи і прийоми.
103. Педагогічне керівництво самовихованням учнів.
104. Концепції виховання й самовиховання.
105. Методи виховання.
106. Групи методів: формування свідомості особистості; організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки; стимулювання поведінки і діяльності; контролю, самоконтролю та самооцінки у вихованні.
107. Форми організації процесу виховання: позаурочна, позакласна та позашкільна виховна робота.
108. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи.
109. Колективні творчі справи.
110. Виховна взаємодія «вчитель-учень».
111. Партнерство школи і сім'ї у вихованні учнів.
112. Сім'я як соціально-педагогічне середовище.
113. Форми і методи роботи школи з батьками учнів.
114. Учніське самоврядування, його види.
115. Органи учнівського самоврядування.
116. Демократичне управління і лідерство в учнівському самоврядуванні.
117. Формальні та неформальні групи учнів.
118. Соціально-психологічна структура особистості.
119. Соціальні статуси: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і

- здобутий).
120. Соціальні ролі: поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні).
 121. Соціальна позиція особистості. Стать і гендер.
 122. Маскулінність. Фемінінність. Андрогінність.
 123. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні).
 124. Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм.
 125. Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності).
 126. Вчитель як суб'єкт професійної діяльності.
 127. Особистість вчителя та його педагогічна майстерність.
 128. Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу).
 129. Професійне (емоційне) вигорання педагога.
 130. Спілкування в педагогічній діяльності.
 131. Складові спілкування (комунікативна, перцептивна, інтерактивна). Бар'єри педагогічного спілкування.
 132. Конфлікт і конфліктна ситуація.
 133. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий).
 134. Конфлікти в освітньому середовищі.
 135. Стили поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування).
 136. Профілактика (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) педагогічних конфліктів.
 137. Медіація як форма врегулювання конфлікту.
 138. Девіантна поведінка особистості.
 139. Поняття та види (позитивна і негативна) девіацій.
 140. Суїцидальна та залежна поведінка.
 141. Булінг. Мобінг. Ейджизм.
 142. Рівні девіантної поведінки.
 143. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки.
 144. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху.
 145. Управління в системі освіти.
 146. Управлінська діяльність.
 147. Лідерство та керівництво.
 148. Типологія лідерства.
 149. Стили керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний).
 150. Корпоративна (організаційна) культура.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Конспект для підготовки до ЄФВВ з педагогіки та психології. За загальною редакцією Польченко Т., Волошин С., Болдог А. Київ, Видавець ТОВ «Мерч Проджектс», 2024. 200 с.
2. Варій М. Й. Психологія. «Центр учбової літератури», 2007. URL: <https://textbooks.net.ua/content/category/41/57/47/> (дата звернення: 27.05.2024).
3. Васянович Г. П. Основи психології : навчальний посібник. Київ : Педагогічна думка , 2012. 114 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/9961/1/Васянович%20%282%29.pdf> (дата звернення: 27.05.2024).
4. Жигло О. О. Конспект лекцій з курсу «Основи психології та педагогіки» (для студентів 5 курсу заочної форми навчання спеціальностей: 7.05070202 – «Електричні системи і комплекси транспортних засобів», 7.05070203 – «Електричний транспорт», 7.05070204 – «Електромеханічні системи автоматизації та електропривод»)/ О. О. Жигло; Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/32686/1/174%20Л%20%20печ%202012%20ЛЕКЦІИ%20ПСИХОЛОГИЯ%20И%20ПЕДАГОГИКА.pdf> (дата звернення: 27.05.2024).
5. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. 608 с. URL: <https://lira-k.com.ua/preview/12225.pdf> (дата звернення: 27.05.2024).
6. Корольчук М. С., Крайнюк В. М., Марченко В. М. Психологія: схеми, опорні конспекти, методики: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. М. С. Корольчука. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2005. 320 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk682758.pdf> (дата звернення: 27.05.2024).
7. Максимюк С. П. Педагогіка : Навчальний посібник. Київ : Кондор, 2005. 667 с. URL: https://4vpupo.org.ua/download/metod_probl/pedagogika.pdf (дата звернення: 27.05.2024).
8. Мацко Л. А. Основи психології та педагогіки: навчальний посібник для студентів заочної форми навчання. / Л. А. Мацко, М. Д. Прищак, В. Г. Годлевська. Вінниця: ВНТУ, 2009. 163 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Matsko_Larysa/Osnovy_psykholohii_ta_pedahohiky.pdf (дата звернення: 27.05.2024).
9. Мацко Л. А., Прищак М. Д. Основи психології та педагогіки: Навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2009. 158 с. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9261/Основи%20психології%20та%20педагогіки.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 27.05.2024).
10. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки : навч. посіб.: 2 вид. Київ : Академвидав, 2006. 490 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/417343.pdf (дата звернення: 27.05.2024).
11. Ярошинська О. О. Загальні основи педагогіки. Навчально-методичний посібник. Умань: РВЦ «Софія». 2008. 152 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/421351.pdf (дата звернення: 27.05.2024).

Допоміжна література

12. Практикум з педагогіки. URL: http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf (дата звернення: 27.05.2024).
13. Резван О. О. Практикум із психології : навч. посібник / О. О. Резван, Н. С. Моргунова, О. В. Кір'янова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 157 с. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/55297/1/2019%2045Н%20печ%20Практикум.pdf> (дата звернення: 27.05.2024).

14. Токарева Н. М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева Кривий Ріг, 2013. 223 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/0564/1758/1/пед.пс.pdf> (дата звернення: 27.05.2024).
15. Klebanivska A., Tabachnyk I., Denyshchuk I., Shakhrai V. Influência psicológica e pedagógica no desenvolvimento holístico da personalidade da criança. *Laplage Em Revista*. 2021. № 7 (Extra-C). P. 528–537. URL: <https://doi.org/10.24115/S2446-622020217Extra-C1041p.528-537> (дата звернення: 27.05.2024).
16. Попадич О. О. Педагогічні принципи конструювання інтегративних курсів у професійній підготовці майбутніх педагогів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*: збірник наукових праць. 2022 р., № 80, Т. 2. С. 15-19. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2022/80/part_2/2.pdf. (дата звернення: 27.05.2024).
17. Попадич О. О., Замрозович-Шадріна С. Р. Психолого-педагогічні засади впровадження інтегративних курсів в освіті. «Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»: журнал. 2022. № 1(6). 2022. С.307-317. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/index> (дата звернення: 27.05.2024).
18. Попадич О., Гаврилюк М., Кривошеєва О. Інтегративний підхід до формування професійних цінностей вчителя в умовах інтенсивного розвитку медіаосвіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Випуск № 47. Том 4. С.166-171. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/47_2022/part_4/27.pdf (дата звернення: 27.05.2024).
19. Reshetnyak, V., Popadych, O., Korchakova, N., Shyshova, O., Shulzhenko, D., & Sichka, V. (2022). Innovations in Primary Education: Neuropsychological Aspect. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13 (1), 173-187. URL: <https://doi.org/10.18662/brain/13.1/275> (дата звернення: 27.05.2024).
20. Nataliia Bakhmat, Olena Popadych, Larysa Derkach, Marianna Shvardak, Mykola Lukashchuk, Viktor Romanenko. Using Information Technologies to Train Today Teachers in the Educational Environment. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională* 2022, Volume 14, Issue 2, pages: 479-499|. URL: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.2/591> (дата звернення: 27.05.2024).
21. Tetiana ZAPOROZHCHENKO, Olena FONARIUK, Olena POPADYCH, Snizhana KLIUIEVA, Nataliia ASHIKHMINA, Olha KANIBOLOTSKA. Distance Education on the Basis of Innovative Technologies. Problems of the Primary School Teacher Training in Ukraine *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. KVK; WorldCat; CrossRef; CrossCheck 2022, Volume 14, Issue 2, pages: 102-117. URL: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.2/569> (дата звернення: 27.05.2024).
22. Самойленко І., Попадич О., Попадич Б. Змішане навчання: інноваційний підхід до освітнього процесу в умовах цифрової трансформації. *Наукові праці МАУП. Педагогічні науки*. 2024. Вип. 1 (60). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2024. С. 57-61. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/pedagogy/article/view/3112> (дата звернення: 27.05.2024).
23. Попадич Б. Т., Попадич О. О., Логай В. А. Дистанційне навчання як виклик сучасної системи освіти: методико-правовий вимір. «Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2024. № 3 (21) 2024. С. 863-877.
24. Кібенко Л., Попадич О. Вища освіта в Україні в період війни: вектори розвитку. *Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej, Częstochowa*, 2024, 62 (2024) nr 1, s. 47-53. URL: <http://pnap.ap.edu.pl/index.php/pnap/issue/view/69/53> (дата звернення: 27.05.2024).

1. Електронний репозитарій ДБНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-it/dspace>. (дата звернення: 20.05.2024).
2. Наукова бібліотека ДБНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/> (дата звернення: 7.05.2024).
3. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 27.06.2024).
4. Педагогіка. URL: <https://pedagogika.at.ua> (дата звернення: 20.04.2024).
5. Словник-хрестоматія педагогічних понять. Загальні основи педагогіки, теорія виховання, дидактика, школознавство. URL: <https://ukreferat.com/chapters/pedagogika/slovník-hrestomatiya-pedagogichnih-ponyat-zagalni-osnovi-pedagogiki-teoriya-vihovannya-didaktika-shkoloznavstvo.html> (дата звернення: 17.04.2024).
6. Українська педагогіка. URL: <http://ukped.com> (дата звернення: 17.05.2024).

Посилання на освітні платформи:

<https://youtube.com/playlist?list=PLiaeS8Wz-PXxr5Uu9ckbYRSHcprOYofNT&si=xJNg1Q9qnQx9sdiC> – лекції з педагогіки
https://youtu.be/5c8SzKx5rVI?si=b876_XoxUrv6eUTH – лекції з психології
<https://www.youtube.com/watch?v=X3H7vfOz7no&t=5s> – психологія як наука
<https://www.youtube.com/watch?v=ruTuR6trMp0> – психіка та свідомість
<https://www.youtube.com/watch?v=ZPY1EoiXA80> – психологія особистості
https://www.youtube.com/watch?v=NcQtdv_OVKY – психологія мотивації та діяльності людини
<https://www.youtube.com/watch?v=TlcJuw8tBqE> Пізнавальні психічні процеси. Відчуття. Сприйняття. Увага.
<https://www.youtube.com/watch?v=a24YPiQFPBc> Темперамент, характер, здібності.
<https://www.youtube.com/watch?v=AAO4oXtS9i4> Розлади сприйняття
<https://www.youtube.com/watch?v=D-LPqbn0p8s> Емоційно-вольова сфера людини. Емоції. Воля. Психічні стани
<https://www.youtube.com/watch?v=17rG9EHZcLI> Емоції та Почуття розвиваюче відео для дітей
<https://www.youtube.com/watch?v=1ciLY8M23q4> – профілактика стресу
<https://www.youtube.com/watch?v=Zyx9rgnTCs4> – конфлікт
<https://www.youtube.com/watch?v=ySSneDd5nWE> – здібності та інтелект
<https://www.youtube.com/watch?v=X35TNk7qeSg> – вікова психологія
<https://www.youtube.com/watch?v=cT1EIgeysUQ> – видатні педагоги України
<https://www.youtube.com/watch?v=L6nTLiHDXAo> – навчання. Розумова діяльність людини
<https://www.youtube.com/watch?v=pzkbXEogeSY> – Монтесорі
<https://www.youtube.com/watch?v=emjfFoaaNso> – виховання. Від теорії до практики
<https://www.youtube.com/watch?v=TxDpdvnN7lo> – сучасні методи виховання
https://www.youtube.com/watch?v=EnZlD-6b_OA – педагогіка та педагогічна майстерність
<https://www.youtube.com/watch?v=ibeNxHITORs> – стилі виховання
<https://www.youtube.com/watch?v=QDoAYyfQJJA> – виховання спартаків
<https://www.youtube.com/watch?v=I5xtMfFs2VQ> – філософія освіти. Віктор Огнев'юк.
<https://www.youtube.com/watch?v=0sbfpmGvG8M> – пам'ять, мислення, увага
<https://www.youtube.com/watch?v=uRv7X32QvCU> – сприймання часу
<https://www.youtube.com/watch?v=XVEqbX-H2is&t=13s> – пам'ять, мислення, увага

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ»**
для здобувачів освіти першого (бакалаврського рівня)
галузі знань 12 інформаційні технології
спеціальності 121 Інженерія програмного забезпечення
(освітньої програми «Інженерія програмного забезпечення»),
спеціальності 122 Комп'ютерні науки
(освітньо-професійної програми «Комп'ютерні науки» та «Інформатика»)

Формат 60×84/16. Гарнітура Times New Roman
Редакційно-видавничий відділ ДВНЗ «УжНУ»
88000, м. Ужгород, вул. Заньковецької, 89
E-mail: dep-editors@uzhnu.edu.ua